

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: **VÉSEI JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **BRÁUN SÁNDOR.**
Kiadja: **A SZERKESZTŐSÉG.**

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3,50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1,20 frt).
Egyes száma Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

A király Budán.

Budapest, március 2.

(A. K.) Hányadik örömpohár az, amit Ferenc Józsefnek ki kell még üríteni? Mind-egy, akárhányadik. Ha a végzet újból ajkához fogja tolni, ki fogja üríteni az utolsó cseppig. De sem férfiaságán, sem alkotmányos korrektségén csorba nem fog esni. S ha föl is akarna támadni a bécsi kamarilla és ha meg is kezdené settenkedő árnyék-táncát, Ferenc József nem veheti ki hálóját, sőt meg sem kórnyékezhethi. Mert miből áll a kamarilla méregkeverése? — Abból áll, hogy mindig a *kisebbséggel* szövetezik és e titkos szövetségben gáncsot vet a nemzeti alkotmányos többség akaratának. No hát Ferenc József, Európa legalkotmányosabb uralkodójára ugyan hiába sandít akármilyen ármány, akár legyen kamarilla, akár nem. Mert minden törekvés, mely egy *kisebbség* kedvéért akarná megrontani a nemzet többségének szándékait, — Ferenc Józsefet szemben fogja találni. Akár legyen ez a törekvés kisebbségi intrika a kamarilla alakjában, akár legyen kisebbségi erőszak a parlamenti okstrukció alakjában. Mert lényegben mindakettő egyre megy. Mindkettő — az egyik akarva, a másik nem akarva — az alkotmányt teszi tönkre. A különbség köztük csak az, hogy az egyik hallgatva nyitja ki szemeit, — a másik pedig a saját lármájával vakítja el önmagát.

Nos, hát bevált-e azoknak reménye vagy számítása, akik azt hitték s hirdették, hogy a király mindaddig, míg a képviselőházban, nap-nap mellett, kiméletlenül vonják be a vitába az uralkodóházat, — nem fog eljönni Budára? Ugy-e nem vált be? A király itt van Budán. S közvetlen közelből fogja hallani és szemlélni, hogy miként tart tükröt az obstruáló ellenzék a bécsi kamarilla elé, (ami

pedig nincs) — s mosolyogni fog a fölött, hogy a kamarilla elé tartott tükrökben tulajdonképpen önmagát láthatja meg az obstrukció. Sőt valószínű, hogy el van készülve arra is, hogy itt léte alatt a képviselőházban még éle-
sebb lesz a „hangnem”. Miértne? A korlátlan szólásszabadság az alkotmányos parlamentarizmusnak épp olyan alapelve, mint a többség akaratának érvényesülése. S a király, aki az alkotmányra megesküdt, kénytelen tisztelni az immunitással vértezett, korlátlan szólásszabadságot akkor is, ha ellene dörög, bármily gyöngédtelen s bármily tiszteltelen alakban is.

De a királynak Budára érkezése nemcsak ebből a szempontból érdekelhet. — hanem az aktualitás szempontjából is. Bécsben, ugy a Reichsrathban, mint az urakházában, történtek kétségtelenül helytelen és tapintatlan nyilatkozatok Magyarország jogaival és jogos törekvéseivel szemben. Ezek a helytelen és tapintatlan nyilatkozatok kényes pontokat érintettek. S olyan szint adtak azoknak az ígéreteknek, melyeket Széll Kálmán miniszterelnök és báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter a szabadelvűpárt értekezletén tettek, egyfelől a magyar tiszteknek a magyar ezredekben való alkalmazása, másfelől a közjognak megfelelő katonai jelvények és a katonai büntető-eljárás ügyében, mintha ezek az ígéretek nem lettek volna garantírozva a korona által. Mikor ez a kérdés a képviselőház szombati ülésén szóba-jött s midőn az ellenzék összes szónokai e gyanunak adtak kifejezést, Széll Kálmán miniszterelnök egy példáját ritkítóan szabatos és határozott hangú rögtönzésében ismételte az ígéreteket, melyekért a kormány szavatosságot vállalt, s visszautasított mindent, ami a bécsi nyilatkozatokban illetéktelen beavatkozás volt Magyarország törvényes jogaiba. A magyar miniszterelnöknek ezek a kijelentései, szemben a Bécsben hallott nyilatkozatokkal,

nagy horderevel bírtak. De semmi sem adhatott volna ezeknek a kijelentéseknek nagyobb súlyt, mint az, hogy két napra rá a király Budára érkezett s ideérkezésével nyilvánvalóan és megerősítette azt, hogy a korona a magyar miniszterelnök kijelentésével a legteljesebb összhangban áll. Mert ha nem így lenne a dolog, akkor Széll Kálmán szombati határozott kijelentései után nem a király jött volna Budára, hanem Széll Kálmán utazott volna Bécsbe.

De ugyanaz a fordulat más tekintetben is fontos és sok szemről leveheti a hályogot. Mert a bécsi nyilatkozatokból világos, hogy azok az ígéretek, melyeket a magyar kormány a fenti ügyekben tett, sokkal fontosabbak, mint amennyire azokat a magyar ellenzék becsüli. Az osztrák Reichsrathban és az osztrák urakházában fölfornnak az indulatok ezeknek az ígéreteknek hallatára. *Ok kések a császárnak hátát fedezni, ha a magyar kormány ezeket az ígéreteket nem válthatná be.* Sőt egyenesen azt szuggerálják a császárnak, hogy a magyar kormány ezeket az ígéreteit ne is válthassa be. S mit tesz mindezeknek hallatára a császár? — Azt teszi, hogy mint magyar király Budára jő. Otthagytja Bécsset, ahol minden kikötés, minden feltétel nélkül szavazzák meg az unjoncemelést, s eljő Budára, ahol a magyar kormány oly kikötésekbe és feltételekbe egyezik bele, melyek kétségtelen tanujeljei a magyar befolyásnak. S míg a király ekként cselekszik, — hogyan viselkedik az ellenzék? — Az ellenzék a saját eljárásával ugyanakkor, amikor bőszülten kel ki a bécsi nyilatkozatok ellen, ugyanakkor reményt nyújt Bécs felé arra, hogy a magyar kormány esetleg nem lesz abban a helyzetben, hogy adott ígértét beválthassa. Igenis, reményt nyújt nekik! — Reményt nyújt azoknak, akiket a kamarilla nevével illet! — Akiket átkoz és gyaláz! — És ha ezek a remények

TÁRCA

A fedélzeten.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Pásztor Árpád.

A Carolán voltak Malta és Siracusa között. Eppen az utolsó pillanatban, mikor már be akarták vonni a hidat, érttem a hajóhoz s bizony már alig volt időm, hogy beszállhassak. Miközben máhámát elhelyeztem, csikorgva húzódtott fel a horgony s az angol földközi flotta hajói között szinte hangtalanul siklott ki fehértestű hajónk. A barokból pattogó ütemű néger dalokat röpitett utánunk a szél, aztán elmaradt a zene, a parti szibongás s csak a hullámok halk csobogása hangzott az éjben.

Junius volt. A melegség tikasztó és senki se mert arra gondolni, hogy kabinjába menjen aludni. Az ég felhőtlen, tiszta, teletüzdelve miliónyi csillaggal, amennyit szárazföldön szem soha se láthat. Ragyogó volt az ég, foszforeszkáló fényes a hajó sávjai, melyet az éles acélbordák a bazalt-fekete vízbe vágta, amin ott ringott a sok égi utitárs halavány képe.

A fedélzetre gyűltünk mindannyian. A társaság elég vegyes volt. Két ájtatoszemű, potrohlos olasz pap, aztán két vig francia sanzon-énekesnő, kik üzleti ügyekben utaztak Maltába, de mivel nem kaptak szerződést, a szigorú angol kormány huszonnégy óra elmúltával udvariasan felszólította őket, hogy utazzanak el, mert a gyarmati törvények értelmében magános nősöményeknek egy napon túl nem szabad Maltában tartózkodniuk. A papok barátságosabbak voltak, mint

az angol törvények, mert közrefogták a fitos-
orru, festetthajú holgyeket s fel-felcsendülő ka-
cagásuk bizonyította, hogy földi dolgokról be-
szélgetnek.

Társaságukhoz csatlakozott aztán egy fiatal német kereskedő is, kit, mint elmesélte, utjai összevisszaszólitanak mindenfelé a világban s hol Odesszában, hol Bukarestben, hol pedig Barcelonában üti föl tanyáját.

— Ha annyit utazik, barátom, — szólt meg az egyik pap, — bizonyára van valami érdekes elmondani valója is. Mesélje el legérdekesebb kalandját.

— Pikáns legyen! — tette hozzá a másik.
— De tisztelendő szent atyám! — évődött a karosabb kis francia lány.

— Érdekes lesz, de pikáns nem — kezdte el mondókáját a német. — Kalandnak kaland, ámbar történet nincs benne és bár azóta már nagy világot jártam be, mégsem feledek el soha. El fogom magunknak mesélni egy londoni élményemet.

— Halljuk! Halljuk!
— Már negyedik hete voltam Londonban, mikor meghallottam, hogy van ebben az angol Babilonban egy ópiumbanlang. Titkos és rejtelmes utakon lehet csak odajutni s egy ösmerősöm egyik jóbarátja állítólag vendége is volt már. Idegeneket az ilyesmi rendszerint jobban igazat, mint bennszülötteket, s föltettem magamban, hogy minden áron megnézem. Szólottam ösmerősömnek, az szólott jóbarátjának, aki viszont tudni sem akart a kirándulásról, mert a gyanus helyet igen gyakran látogatta meg a rendőség s akít ott talál, azé irgalmatlanul megbünteti. De mikor könyörgésre fogtam a dolgot, egy kocsishoz utasított, aki egy matrózhoz vitt, a matróz pedig

egy „gini” tiszteletdíjért ellátott a kellő utasítással.

— Elhanyagolt ruhában jöjjön el hozzám holnap delután hat órakor. De revolverét ne felejtse otthon.

Másnap ott voltam. Kocsira ültünk s majd másfélóra kocsit után gyalog folytattuk kirándulásunkat. Este volt s künn jártunk valahol a dőcekon tul, félelmes, elhagyott vidéken, ahol olesó az emberélet, mint egy foghegyre való bagó.

Egy kis kocsimához értünk. Piszkos, rongyos vitillő. Az ivóban néhány sebesült arcú, tetovált karu matróz iddögält a kikötőknek ama förtelmes, piszkos lányaival, akiket mindnyájan ösmerünk...

— Pfüj! — undorodott meg az egyik francia.

A padló fel volt hintve fűrészpórral, hogy egy esetleges box-, vagy bicskavindálnál a vért rögtön fölgya. Ebből a bizalomgerjesztő előcsarnokból egy szűk folyosón át léptünk az ópiumbanlangba. A kocsimáros már mindenbe be volt avatva. Orientális díszítésű kis szoba, párnázott ülések, a közlépen nárgile, melynek mindegyik csövénél egy-egy hindu, kínai, vagy pedig egy magamfajta átlözött gentleman ül. Egykedvűen szopják szopókájukat, de arcuk egyre halványulni kezd, szemük hátrahúzódik, szemhéjuk gyengéden, félig lecsukódik s szemük alatt ónos karikák képződnek. Látszik, hogy idegzetükből minden energia elvész, valami ösmeretlen, kábító delirium fogja őket hatalmukba, arcuk sápadt, beesett, a nárgile csöve kiesszik szájukból, ók maguk hátracsuklanak s úgy maradnak alva a földön. Undorító volt és mégis valami pervers erő vont, esábitott, hogy én is megpróbáljam. Letelepdedtem. Szivni kezdtem a nárgile csövet s fölényesen mosolyogtam, hogy az ópium nem lesz rajtam ur. De egyszerre, mintha csak zenét hallottam volna. Különös,

nem fognak megvalósulni, — az mindaddig, míg az ellenzék folytatni fogja obstrukcióját, nem az ellenzéknek érdeme lesz.

Valóban sajtáságos helyzet! — Soha a magyarnak annyi ellensége nem volt, mint amennyi most fenyegeti. Ausztria nyíltan levelettel álarcat és siet megragadni mindent, hogy igyekezzék elhidegíteni a magyar nemzetől a királyt. A magyar nemzet pedig, akinek minden ereje alkotmányában rejlett, most az előtt a válságos pont előtt áll, hogy saját kezével üthet rést alkotmányán. Mert amit az aulikus kisebbség sohasem tudott elérni a kamarilla alakjában, — azt most a parlament kisebbsége ime elérheti az obstrukció alakjában. És ez, úgy mondják, Magyarországon népszerű! Azt mondják s hirdetik, hogy ez tetszik a magyarnak! — Meglehet. *De hogy a magyarok ellenségeinek még jobban tetszik, — az egészen bizonyos.*

De mindezekkel szemben jól esik királyunkra tekinthetni, aki ismét köztünk van Budán. A legnagyobb megpróbáltatások sem tudták őt megrendíteni sem korrektségében, sem kötelességeinek teljesítésében; és a legkuszáltabb labirintusban is meg tudta ő találni mindenkor az ariadnei fonalat. A király itt léte erőt fog adni mindazoknak, akik egyaránt félik és védik a nemzet jogait, érdekeit s főként az alkotmány épségét, melyet éppúgy fenyegethet a kisebbség forradalma, mint a bécsi kamarilla. S mindennek, ha jóhiszeműleg történik a parlamenti kisebbség részéről, csak egy mentsege lehet. Csak az, hogy nem tudják, mit cselekszenek. Szomorú mentsege. S nem tartozik a pártok amaz erényei közé, melyeket Guizot így fejezett ki: „A pártoknak azért, amit *akarnak*, sokszor fel kell áldozniok azt, amit *szeretnek*.” — Pedig a pártok e tekintetben valamennyien példát vehetnének Ferenc Józseftől. Mert ő, mióta alkotmányos uralkodóvá lett, mindig ezt cselekedte.

ORSZÁGGYÜLÉS

Budapest, március 2.

A folyosón örömmel üdvözölték a honvédelmi minisztert, aki betegségeből felépülve, megint megjelent a t. Házban.

Bann a teremben sokkal ceónesebb volt a világ. Elsősorban restanciák leírásáról volt szó. Széll Kálmán miniszterelnök bejelentette, hogy a holnapi ülésben három régi interpellációra fog

szelid hangok csiklandoznak, dalok zendülnek gyermekkoromból és igen! — mintha hajón ülnek s mennék fölfelé a Ráján.

Egészen természetesnek találom, hogy az a khinai, aki velem szemkötött, hogyan terjeng, hogyan változik át régi, középkori várrá, szeme két kivilágított ablak lesz, minden lebeg, a fák, az erdők, a part a levegőbe emelkedik s a ringásban, lebegésből egyszerre csak egy angyal száll az ég felé, kezében virágbokrotát tartva. Ezt a képet is ösmerem Andersen meséiből!

És még ma is félekén kérdem magamtól, hogy mért tünedtek éppen a gyermekkori képek föl a bűn e pillanatában?

Ugy éreztem, mintha szívem megszünt volna dobogni, mintha minden pürusom az illatos, kéjes levegőt szívniék és soha nem érzett gyönyörűségek fogtak el. S mint nagy wagneri operákban a fátályfiggönyvök, egyre lejjebb és lejjebb szállott a kód és elborított mindent.

... Fölebredtem. Ah, milyen levert és szomorú voltam. Szinte fel akartam rugni a sárga-képi khinai kutyákat, akik ott fentregtek melletttem. El, ki a szabadba! Rohanni akartam és támoogtam. Hamar egy cabeti! A Trafalgarsquare-on egy másik kocsiba ültem, hogy senkije tudja házam tájkán, hogy honnan jöttem. És otthon, nem tudom mért, sirtam. Levert, bus és kimerült voltam. Három napig nem tudtam az emberek szemébe nézni. S a negyedik nap, — ilyen állat az ember! ... valami hívott, csábított, hogy újra keressem föl a bűntanyát. Mint aki tudja, hogy kedvese vagy szerelme, akivel éppen haragban van, a korzón sétál, s bár magában fölteszi, hogy sohasem megy a hűtelen után s egy megnevezhetetlen érzés mégis odahúzza, úgy éreztem magam én is ... De másnap, hála az égnek, el kellett utaznom ...

válaszolni és báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter is sietett jelezni, hogy a komáromi katonai ügyben hozzá intézett interpellációra holnap megfelel.

Aztán folytatódott a katonai vita.

Két szónok osztozott meg az ülés egész idején: két poéta. Egy kis dalmokverseny volt ez és mindkét versenyző elnyerte a babért, de csak saját pártjában. Pedig mind két szónok nagyobb elismerést érdemelt volna. A szabadelvűpárti Sréter Alfréd igazán arról a magaslatról nézte és vizsgálta a mostani vitát, amely koránál és költői lelkénél fogva illik hozzá. Először is megmondotta, hogy a cél tekintetében nincs nézetkülönbség a magyar törvényhozásban. Az ideál egy, csak a tempó más. A szélsőbal ifjonti hévvel törtét előre, a szabadelvűpárt megfontolt haladással közelelti meg a célt, melyet egy perc se téveszt szem elől. Aztán kimutatta Sréter, hogy a dinasztia és a nemzet csak azonos érdekek mellett felelhet meg hivatásának és utalt rá, hogy ezek az érdekek azonosak is. Végül pedig hangsúlyozta, hogy a nemzeti szempontoknak a dinasztia és nemzet közös érdekében érvényesülniök kell a hadseregben s mert eziránt van már garanciánk, nyugodt lélekkel szavazza meg a javaslatot.

Harmonikus volt Benedek Jánosnak, a másik poétának beszéde is. Csak persze hevesebb, fiatalosabb, tüzeesebb. De ez meg így illet a szélsőbal e fiatal, erősen liberális és demokrata érzésű poétájához. Az ő témája az volt, hogy a hadsereg nem ad vissza semmit a kultúra, tudomány és irodalom számára abból az anyagból, melyet a nemzeti testből elvon. Régente a hadseregből voltak tudásaink és költőink, akiknek erős nemzeti érzése a nemzeti kultúra gazdagodását jelentette: — ma a hadsereg mindent elnyel, mit sem ad vissza. Ez is szép téma volt s Benedek János nagy apparátussal, sok szerencsével fejtette ki.

Sréter Alfrédet a szabadelvűpárt, Benedek Jánost a szélsőbal nagy érdeklődéssel hallgatta és őszinte elismeréssel jutalmazta.

A képviselőház ülése március 2-án.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Gróf Apponyi Albert.

A kormány részéről jelen van: Széll Kálmán miniszterelnök, báró Fejérváry Géza.

Elnök: Bemutatja a kolozsvári adóhivatal tisztikarának Szóts Pál képviselő által beadott kérvényét a szolgálati biztosítók előlétes iránt.

Elnök: A házszabályok 23. §-a értelmében bemutatom a fűggyben levő indítványok és interpellációk jegyzékét. Fel fog olvastatni.

Trabinyi János jegyző olvassa az interpellációk jegyzékét.

Elnök: Tudomásul szolgál.

Széll Kálmán: Ezzel kapcsolatosan van szerencsém bejelenteni, hogy két interpellációra, amelyeknek bejelentése óta 30 nap már elült, holnap lesznek szerencsés válaszolni. Így válaszolni tozok Csévolszky Lajos képviselő urnak gróf Lamsdorff orosz külügyminiszter utazását illetőleg és Csernoch János képviselő urnak a végrendelet nélküli elhalt katolikus alsóbbrendű papság hagyatékának tárgyalása ügyében tett interpellációra. Molnár Józsiás képviselő urnak is szándékozom válaszolni.

Báró Fejérváry Géza: Mítután Toba János képviselő ur nincsen jelen, a komáromi esetben hozzáam intézett interpellációra holnap fogom a választ megadni.

Széll Kálmán két jelentést terjesztett elő. Az egyik vonatkozik a pénzügyi elszámolásra Magyarországon és Horvát-Szlavonországok között és kapcsolatosan van az állami számszéknek erre vonatkozó jelentésével. A másik arról szól, hogy a tiencsinai és. és kir. konzulátus felruházatot bírói hatalommal, bírói hatáskörrel.

Elnök: A jelentések a zárszámadási és az igazságügyi bizottságoknak adatnak ki.

(Az ujoncjavaslat.)

Sréter Alfréd: Ha valaha volt ennek a törvényhozásnak szüksége arra, hogy igazságot, mérsékletet, céltudatosságot tanúsítson, hogy zabolazza minden képviselő önmagát, szavait, ténykedését, (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Az osztrákokat zabolazzák!) ma van szükség erre és én a magam részéről erre fogok is igyekezni felszólalásomban. (Helyeslés jobbfelől.) Meg vagyok győződve arról, hogy segítségemre lesz ebben az a tudatom, sőt több, mint tudatom, az a meggyőződés, hogy képviselőtársaim előtt álljenek akár itt velem ezeken a padokon, a szabadelvűpárt padjain, akár ott foglaljanak helyet velünk szemben az ellenzék sorában, ugyanaz a nemzeti eszmény, ugyanaz a nemzeti cél lebeg. (Ugy van! jobbfelől.) és ha van köztünk különbség, mert van, az nem egyéb, mint az előhaladás módja és gyorsítása. (Tetszés jobbfelől.)

Őnök, t. ellenzéki képviselőtársaim látják az eszményt és ismerik azt, de vagy nem látják, vagy

nem akarják észrevenni azokat a töviseket és az akadályokat azt a nagy baloldalt, amely utjokban áll. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Legazoljuk! Letapossuk!) Még nem volna baj, hogy ezek a tövisek megtéríthetik a gyorsan előtörőnek moztát vagy testét. A baj abban van, hogy a nemzetnek törvényhozássa bárhová és bárhogyan jut is, kénytelen önmagával vinni a nemzeteket az ő.örizetőre bízott közkinccseit, az ő velo született, az ő törvényeken alapuló jogait, az ő egész alkotmányosságát és parlamentárizmusát. Önöknek tehát vigyáznok kell arra, hogy ezen akadályokban a gyors előrehaladás mellett ezen közkinccseknek egyike se csorbulhasson meg, de még csak megzárkódást se szenvedjen. (Ugy van! jobbfelől.)

Nekünk pedig ezen az oldalon a törekvésünk az, hogy sokszor családva bár, mégis céltudatos, kitartó, mehez, sokszor háládatlan munkával, de mindig azon igyekezzünk, hogy az akadályok egyikét a másik után elhárítsuk ez utból és szabaddá léve ezt az utat, lépésről-lépésre nyomuljunk a cél felé... (Ugy van! jobbfelől.)

Kubik Béla: A bukás felé!

Sréter Alfréd: ... megóva mindent és nem adva fel semmit a nemzet közkinccséből, jogaiból. (Tetszés jobbfelől.) Nekünk ma is az a meggyőződésünk, hogy ezen az uton lassabban, sokkal lassabban bár, ezt elismerem, de biztosan el fogjuk érni a célt. Ebben a munkában a mi eszükünk nem sen lehet más, mint ami volt eddig, a bizalomnak ápolása, fejlesztése a nemzet és a király, a nemzet és a dinasztia között. (Tetszés jobbfelől.) Annak belátása, annak megértése a nemzetnél és dinasztinál, hogy ami a nemzet erőssége, az erőssége a dinasztinál is (Tetszés jobbfelől.) és ami a nemzet boldogulása, az a boldogulása a dinasztinál is. (Tetszés jobbfelől.)

Gabányi Miklós: Négyezer esztendeje szipolyoznak minket. A végsőn vagyunk, ütött a tizenhatodik óra. (Zaj.)

Elnök (csenget): Csendet kérek!

Sréter Alfréd: Alkotmányos monárkiában, mint az osztrák és magyar monárkia, a nagyhatalmi lét nem lehet sohasem öncél: nem egyéb az, mint azon eredményesség értékének megjelölése, amelyet a két ország, Ausztria és Magyarország erőtenyőzőinek együttműködése, összehatása az állami célok megvalósítására vonatkozólag elérhetett vagy elért. A cél maga nem lehet más, mint a két ország népének biztonsága és ezáltal a dinasztinál is biztonsága és ennek a biztonságának az oltalma, védpajzsa alatt a népek boldogulása, a népek szabad fejlődésének biztosítása. (Helyeslés jobbfelől.) Zaj és közbeszólások a szélsőbaloldalon.)

Elnök (csenget): Ne méltóztassék a szónokot minduntalan félbeszakítani.

Sréter Alfréd: A hadsereg, a véderő pedig nem egyéb, mint ezeknek az állami céloknak alárendelt eszközök, de, t. képviselőház, alkotmányos monárkiában, aminő az osztrák és a magyar monárkia — és itt kivált vonatkozással hazánkra, Magyarországra és a magyar nemzetre, — ahol a nemzet törvényhozásának van fenntartva a véderő megállapításának joga, ahol joga van ennek fejlődését alkalmazását ellenőrizni, ahol a törvényhozás megbíráltatja a külügyek vezetését, ahol a nemzet minden rétegét átölelő és egybeölelő nagy és erős közérület, közszellem érvényesülése esetén nem mellőzhető taktorként elismerést követelhet ily nemzetnél és ily monárkiában a nagyhatalmi létnek, — amely, aminő mondanám, az erők együttműködése eredményességének — egy lételeve van, amely nélkül, ha nincs meg, akkor a nagyhatalmi állás vagy csak fikció, vagy csak ideig-óráig való lehet ezen feltétel az, hogy a nemzet és a dinasztia érdekeit mindeben fedjék egymást, (Élénk helyeslés a jobb- és baloldalon.) egy és azonosak legyenek. (Igaz! Ugy van! a jobb- és baloldalon.)

Már most t. Ház, átlátom, mert tudom hogy ezen a kerek földön nincs nemzet és dinasztia, ahol ennek az értékaazonosságának eléltételei annyira megvolnának, mint nálunk. (Igaz! Ugy van! a jobb- és baloldalon.) Ez a nemzet tudja, hogy tarokonokban szükölködik. Ez a nemzet a történelemből, múltjából megtanulta annak szükségességét, hogy viszonyainak állandóságát biztosítsa és ennek az elérésére rendezte és állandósította a trónutótlást. (Mozgás a szélsőbaloldalon.) Ez a nemzet, mely bízott és bizik önmagában, de nem volt annyira önnit, hogy azt higgye, hogy szövetségesek nélkül elég ereje legyen a sors minden csapásait közelet gallálni a körülötte levő nagy népek erejével, tömegeivel szemben.

Endrey Gyula: Ezer évig meg tudott állni!

Sréter Alfréd: A másik oldalon a dinasztia kénytelen belátni, hogy az osztrák és magyar monárkia két állama közül a magyar az erősebb, nagyobb súlytal bírő tömörségénél fogva.

Hentaller Lajos: Még sem látja be!

Sréter Alfréd: Be fogja látni és belátja. Kénytelen megismereni történelmi múltunkból, hogy ez a magyar nemzet kitartó, szívós, bátor és vitéz, kitartó békében és harcban egyaránt és szívós az ellenállásban is. (Igaz! Ugy van! a jobb- és baloldalon.)

Valamennyiünkben megérett már annak a tudata, hogy a mi véderőtörvényünk revizióra és reformra szorul. És én akarom azt és hiszem azt, hogy a mi ebben a vitában elmondottait, abból kivételkék az, a mi a hadsereg valódi haroképességének emelésére s egyzersmind a nemzet valóságos jogainak érvényre-juttatására megvalósítható, egész addig a határig, hogy ennek a közös osztrák és magyar hadseregnek akció-képessége megóvassék. (Helyeslés jobbfelől.) Ezen kereten belül adassék meg Ausztriában, a mi az osztrák eszászár, Magyarországon, ami a magyar király, és ennek a nemzetnek, ami a magyar nemzeté.

Kubik Béla: Ausztria majd gondoskodik magáról. Nekünk kötelességünk a magunk érdekéről gondoskodni! (Mozgás és zaj a szélsőbaloldalon.)

Gabányi Miklós: Önálló magyar hadsereg kell nekünk!

Elnök (csenget): Ne méltóztassék a szónokot zavarni. (Zaj. Halljuk! Halljuk! jobboldal. Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Rosszul beszél, de halljuk!)
Sztréer Alfréd: Hogy a hadsereg ne csak akcióképes legyen, de a nemzet, az ország céljainak megvalósítását biztosíthassa is, hogy más hadseregek fellett nem hátrányban, hanem legelőjebb előnyökben lehessen, arra szükséges először is a mozgósítás lehetőségének nagy gyorsasága. Ez nálunk már biztosítva van. A második, európai szükség van és ami biztosítva egyáltalában még Európa hadseregeiben nincsen, de nálunk sem, ez nemcsak a tüzelőegységek biztonságára, de a tüzelés biztonsága, a találati képességnek emelése. Es ne kicsinyeljük azt, amire rámutatott már Szemere Miklós képviselőtársam ...

Kukik Béla: Az a találat említtette, nem a tüzelést! (Zaj.)

Elnök (csenget): Csendet kérek!

Sztréer Alfréd: En azt tartanám ideális állapotnak, hogy olyképpen rendeztessek a véderő, hogy a fegyverrel való bánni tudást, a tüzelést és magát a célzási és ezzel a találati képességet az ifjúság már a polgári életben sajátíthatná el és akkor nagyon sok költséget takaríthatunk meg azzal is, hogy a hadseregnek, a csapatnevelés a főcél csak az legyen, hogy a legénység a tüzelőegységet tanulja. (Helyeslés jobboldal.) Törekedünk kell továbbá arra is, hogy azok az áldozatok és azok a kemény terhek, amelyek az üncionlétszám szaporodásából származnak és amelyek a nemzet ifjúságára háramlanak, mentől könnyebbé, mentől elviselhetőbbé tétessenek. (Helyeslés a jobboldalon.)

Kukik Béla: Helyes!

Sztréer Alfréd: Ez eléretnek a két éves szolgálati idővel. Nem hiszem hogy legyen egy önrészt és megfontolt képviselőtársam, aki azt mondaná, hogy ezt és ennek módokat azt intézzük el már ma, mert igazi nyugodt lelkiismerettel ezt csak akkor alapíthatjuk meg ha annak tervezetét, a költségeknek kiszámítása, mikénti keresztülvitele és beillesztése ... (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.)

Kukik Béla: Akkor soha sem lesz belőle semmi!

(Zaj jobboldal. Halljuk! Halljuk!)

Hieronymy Károly: Ugyan!

Sztréer Alfréd: ... a felvilágosítások alapján előtűnik ismeretek. (Ugy van! Ugy van! jobboldal.)

Ha ez megtörténik és hogy ez a jövő évig megtörténik, arról biztosít bennünket nemcsak az a céltudatosság, amelynek ebben a dologban tért foglalnia kell, de az a biztosítás is, amelyet a mi honvédelmi miniszterünk adott. (Énnek helyeslés a jobboldalon. Zaj a szélsőbaloldalon.)

Kukik Béla: No, abban ugyan bízhatok.

Gabányi Miklós: Uramisten, ettől mentis meg bennünket! (Derűltség.)

Sztréer Alfréd: És ezentel szükséges az, hogy a mi katonáink, az a legénység amely Magyarország területéről szolgál a hadseregben, kiképzését gyorsan, könnyen és céltudatosan nyerhesse. Hogy miért kell a céltudatosság, e tekintetben csak egy példára hivatkozom. Régen olvastam, nem emlékszem már a nevre, de a jótállok érte, hogy így van olvastam az 1896-iki porosz-osztrák háborúnak a porosz Generalswerk-jét, vagyis az orosz tábornoknak művét, amelyben le van írva egy eset, ahol egy körülbelül 120-130 főből álló porosz osztag előrenyomult, mert egy bizonyos pozíciót, az aznap eseményeknek kiüresítettét el kellett foglalnia; és is foglalta ezt. Egy kövágó, köfőző-hely volt ez; ez a helyt védelmezte nagy osztrák haderő ellenében bátran és vitézül, védelmezte órákon keresztül; ehuolt az egész csapatot és az utolsó emberek akik még lőttek és védelmezték a helyet, megbesebítve bár, de lehetővé tették, hogy az utánuk vonuló csapat elfoglalhassa a helyét és ennek a kiüresített megartásával dőnse el az aznap harcot. Mi eredményezhette ezt az önfeláldozást ezt az odaadást az ellenségnek, amelyet tisztelnünk és becsülnünk kell és példaul elfogadnunk? Az, hogy annak a legénységnek minden tagja az ő tisztjének, előlőjárójának magyarázatot látott megértette azt, hogy mi lékszik ma az ő vállain, milyen céltudatosan kell neki harcolnia; ha kell, odaadni életét, vérét a célokért, amelyekért küzd. Hát igenis, arra van szükség, hogy a csapatok kiképzése gyors és céltudatos legyen.

Fozsagy Miklós: Azok nem voltak rátanítva a „Rückwärts-Concentration“-ra!

Sztréer Alfréd: A magyar haza földjéről vett csapatoknak ezredeknek legénységére nézve azért szükséges az, hogy a kiképzés nyelve magyar legyen. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Ha csak lehet?)

Hogy magyar tisztek legyenek alkalmazva ezen csapatoknál.

Eitner Zsigmond: De nem akarja az osztrák urakháza!

Sztréer Alfréd: Azért sohasem fog a közös hadsereg egysége csorbát szenvedni, mert a központi irányítás vezényletben a közösség biztosítva lesz. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.) De hogy a magyar csapatoknál magyar tisztek állíthatassanak be, annak akadályai csak egy van.

Eitner Zsigmond: Bécs! (Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Sztréer Alfréd: Az t. i., hogy ezek ma kellő számmal nem léteznek. (Ugy van! jobboldal.) Es nem lehet olyan sovinszita ellenétek, amely azt követelhesse és hibesse, hogy egy hatalmi szóval alu ról és felülről, az országgyűlés és a király, a legfelsőbb hadur részéről az rögtön megvalósítható legyen. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.) Az megtörténhetik, hogy a már meglevő tisztek áthelyeztetése folytán szaporodik a magyar ezredéknél a magyar tisztek száma. De ez csak egy történetik meg — és az óhajom, hogy ez meg is történjék — hogy azok az intézetek, amelyek ma léteznek, úgy alakíthatassanak át,

hogy valamit a magyar királyi Ludovika-Akadémiánál magyar tisztek, magyar nyelven, magyar ezredék számára és a közönségszerepeik ezredék számára nyerhetek és nyerhessenek kiképzést ...

Kukik Béla: Igen! Németül!

Sztréer Alfréd: ... hogy ez megtörténhessenek itt is, ezeknél az intézeteknél. Mert arról aután biztos vagyok, hogy ha az egyértelműség, ha az erős elhatározás jenn és fenn egyaránt megvan és meglesz, akkor ennek keresztülvitele nem kétséges többé, csak évek, csak rövid idő kérdése. (Helyeslés a jobboldalon.)

Kukik Béla: Csak évek? Ez nagyon hosszú!

Benn talál maradni a pennában!

Sztréer Alfréd: De meglesz! T. Ház! (Folytonos zaj. Elnök csenget.) Hiszen annak, hogy eddig kellő számmal magyar tisztek nincsenek, okának kell lenni.

Fozsagy Miklós: Az ok az, hogy az osztrákok előnyben részesülnek!

Sztréer Alfréd: Ha ilyen okok voltak akkor oda kell hatnunk, hogy ilyenek ne legyenek. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.) Nem a rekrutáció a mi érdekünk, nem ezzel szolgáljuk az általunk követelt ügyet, (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.) hanem azzal, ha közös jóakarattal meg fognak szüntettetni felülről, a hadvezetés részéről azok a bajok és hiányok, amire aután mindezen rekrutációk feleslegesekké válnak. Es akkor a hadsereg szelleme kifogásolható nem lesz és abban a szemlemben nem lesz még többé annak a lehetősége, hogy a szellem tekintetében egyes ezredéknél különbség lehetett a szerint, a minő szellem az egyes ezredék vezetőségénél uralkodik.

T. Ház! En a magam részéről még csak egyet akarok megjegyezni. (Halljuk! Halljuk!) A zászló, a jelvény kérdése olyan, amely mindnyájunk szívvel össe van forrva, (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.) de ez egy olyan dolog, amely kölcsönös jóakarat mellett órák, napok alatt megoldható. (Tetszés jobboldal.) Ami nehezen oldható meg, az az amit imént említtettem, a tisztekézés kérdése, ami az alapja mindennek, hogy a követeléseink és óhajainak keresztülvitelteserkek az eredményre juttassanak. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.)

T. Ház! Még azt az egyet akarom megjegyezni, hogy én látom, hiszen Európa népeinél nagyobb részt békeességek szellem honol, hogy nekünk Nyugat-on, Délen, Keleten és Északon barátságos szomszédaink vannak, avagy szövetségeseink és a csillagok ég is nyugodt és a csillagos ég is derűlnek látszik és nem lélszik azon ma semmi va tozás; és ott valahol, miliárd mérőfődekre boilyong egy üstökös, amelyet nem látunk, de amely egy bizonyos órában megjelenik megnagyobbodva és akkor aután a babonás nép, amikor az üstökös váratlanul előtér egész nagyságában, egész éjében egész rettenességében, habórut és dögvészt jósol. Így van ez a világeseményekben is.

Kukik Béla: Igy jésztgetnek bennünket Bécsből. (Zaj. Elnök csenget.)

Sztréer Alfréd: Es ahol ma minden nyugodtnak és békeességeknek látszik, jöhetnek a viágörtörténelemnek eseményei, amelyek kell, hogy nemzetet, dinasztát és hadsereget készen találjanak.

Ezért az én óhajom az volna, ha a közösségnek és a mai állapotnak különben teljes fenntartása mellett, tehát fenntartása mellett a vezénylet a vezérlet és a belsővezet egységeinek, a közös hadseregnek abban a részében, amely a kiegészítést Magyarországrol nyeri, abban az arányban a közös hadseregnek minden legyvernem a tüzérség, a gyalogság, a lovasság, az utászcsapat, a hadsereg teljességének minden attribútuma, — mód nyújtassék arra, hogy a magyar hadseregben, mint a közös hadseregnek együttműködő részében ugyanazon arányban meglegyen a hadsereg akcióképességének minden előbb jelzett attribútuma. (Énnek helyeslés a jobboldalon.) Ez az, amit én a nemzet és dinasztia jövőjének minden körülmények között való biztonságára szükségesnek tartok. (Énnek helyeslés a jobboldalon.)

Ezek azok, amiket a szónoyogen levő kérdésekre nézve elmondani óhajottam. Lehet hogy szavaim itt-ott talán gunyos mosolylyal kísértetnek. (Ellentmondás a jobboldalon.) Az is lehet, hogy szavaim itt-ott léire tognak értetni és valószínű, hogy ha azokat idelelen meghallották is, nem hallták meg odaenn. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) De, ha van az igazság szavának hatása, hát akkor nekem és ennek az eszmének, az én hangomnak meg kell találnia az utat oda, ahova irányozva van és ahol ha meg nem halhatik és meg nem hallgattatik, akkor meg nem valósítható. (Tetszés.) En számot vetettem azzal, hogy az a teher, amelyet itt nemcsak emberáldozatban, de pénzbeid teherben is az ország vállára rakatni fog, nagy; de ha látom azt, hogy erkölcsiökben többet, sulyt-levőtebbet bírtunk ezen javaslat tárgyalása alatt visszavinni a nemzet főnálló jogaiból, mint amennyit nyomnak ezek az anyagi terhek akkor én ezen javaslatokat készségesen szavazom meg, (Énnek helyeslés a jobboldalon.) és ha hozzávetem azt is, hogy az elodázás mennyi kárt okoz, amint már említtetem, az anyagiakban és hogy mennyi kárral jár a kétségesség, akkor beszámoltam mai beszédemmel nemzetemnek, de beszámoltam annak is, ami nekem ezzel egyenlő, beszámoltam becsültem lelkiismeretemnek. (Énnek helyeslés és éljenzés a jobboldalon.) A szónokot számosan üdvözlik.

Benedek János: Sztréer beszédét ismeri dalából. Nem vonja kétségbe, hogy magyar szivből jönnek érzelsei, de magyar sziv és magyar sziv között különbség van.

Böthy Ákos: Kuruc sziv, labano sziv.

Benedek János: A jobboldal fellogása temperamentum dolgában különbözik az ellenzéktől. Nem a forradalmi viárból, hanem autól a szellőtől jélti a nemzetet, mely az osztrák urakháza felől kerekedik s amely 55 évvel ezelőt nem minket, hanem azokat seperte el. A nemzet tényekben szeretné látni azt, hogy az uralkodó is tudja, hogy Magyar-

ország az erősebb fél, a hatalmasabb állam, amelyre támaszkodhatik. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) Sztréer megnyugodik abban, hogy jönnek a tarack-üteg leállítására szükségesek. Ez a kijelentés céltalanak, hibávalonak akarja feltüntetni az ellenzék küzdelmét. Még az nem volt a vitában, hogy az Adrián való érdekeink megvédésére kell a szaporítás. Kerekén tagadja, hogy egy lenne az Adrián érdektünk Ausztriával más Trieszt és más Fiume érdeke. Fiume alig tud talpon állni, pedig dédelgetjük. Pólaban uszálk, fürdik a tengerészettünk. Az Adrián való érdekeink hathatós megvédelmezéséről csakis költői fantáziával lehet beszélni. (Helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) Az osztrák császár mindig megkapta a magáét de a magyar király soha. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Rákosi Viktor (a honvédelmi miniszterhez): Lesz koncesszió vagy nem? (Derűltség.)

Benedek János: A hangoztatott gyenge kívánságokat rekonzequációknak nem tekintheti. A kormányt meg arra sem tartja elég erősnek, hogy ezeket a kívánságokat ki tudja vinni. Egy bécsi vihar könnyen elseperheti Széllt. A miniszterelnök azt monddta, hogy a két éves katonai szolgálati idő behozatalának költségeit önrészesen kell megfontolni. Az ellenzék határozati javaslatai nem céloznak költségemelésre. Kérdi hogy hát az mezegeyzik-e az önrésztel, hogy az üncionlétszám emelését minden tájékozódás nélkül megszarvazza a jobboldal?

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Helyes!

Benedek János: 1899-ben Apponyi tiltakozott az ellen hogy leikiismeretlenül, pontatlanul indokolták a katonai költségemelés: ő most csatlakozik Apponyinak, az akkori népszerű ellenzéki szónoknak kijelentéséhez. A mi hadseregünk ma sem néphadsereg, hanem egy régi, hagyományos császári, egy deszpotikus hadsereg. (Zaj os helyeslés és tetszés a bal- és a szélsőbaloldalon.) Hivatkozok Apponyinak 1899-ben tett kijelentésére, felolvassa beszédének ide vonatkozó részét. Foglalkozni kell a javaslattal minden szempontból. Ó foglalkozni jog még egy szempontból amelyet még a vita folyamán nem hallott, társadalmi, szociális szempontból. A közigazgatásnak átalakítása következtében meg vagyunk fosztva attól, hogy a vármegyében olyan hangokat halljunk, mint régen, amikor valóságos védőbástyák voltak az alkotmányunk. Most az érdekképviselet vonult be oda, akik a törvényhatóságokba a virilisták vonultak be oda, akik a maguk érdekeit képviselik. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) Községi gyűlésekre már a virilista a botospisánját is elküldheti maga helyett. A törvényhatóságok állásfoglalásában ma már nem mindig lehet bízni, de most megyőződéshittünk magatartásukból arról, hogy nem követik tükén-bokron át a kormányt, ha a nemzetet nemcsak nemzeti érdekeikben hanem anyagi tekintetben is sérte lájták. Alkalmazkodjanak ehhez a jobboldali képviselők. Nem akarja ugyan ebben a képviselői utasítás leleledését látni, de a képviselőkné elveikhez ragaszkodniok kell.

Vassanyi Vilmos: De ha nincsenek elveik!

Benedek János: Kövessék a törvényhatóságok feliratait.

Salacz Gyula: Nem a törvényhatóság küldött fel ide hanem a választók.

Pap Zoltán: Majd megmozdul az ország!

Benedek János Sajnálja, hogy éppen Arad város képviselője beszél így!

Salacz Gyula: Özeer a választó, azt a feliratot csak négyzszótvenen hozták! (Zaj a szélsőbaloldalon. Elnök csenget.)

Varády Károly: Majd nem választják meg!

Benedek János: Salacznak csak Jókait idézheti: Mire megvénülünk! (Derűltség.)

Varády Károly: Talán érdemrendre vágyik?

Salacz Gyula: En becsüllettel szolgáltam a hazát a csatáron ... (Elnök csenget. Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Ne szóljon közbe, hanem beszéljen!)

Benedek János: Egy epigrammával telet erre: Szent emlékü mi előttünk Arad, de követje jövőre odahaza marad. (Zaj os derűltség.)

Salacz Gyula: En szolgálatam a hazáért!

Elnök: Kéri a közbeszólo képviselőt, hogy a közbeszóloktól tartózkodjék!

Vassanyi Vilmos: O a tizennegyedik aradi vértanu. (Énnek derűltség.)

Benedek János: Sajnálja, hogy képviselőtárs kellemetenségeket szerzett magának és lenetvé tette, hogy ő legyen a tizennegyedik aradi vértanu. (Élénk derűltség.) Hálas Zichy Jenőnek, amiert éppen a hajbűszögrményi választók felíratára hivatkozott beszédében. Felolvassa azt a feliratot. A miniszterelnök azt monddta, hogy nincs még törvényben kimondva az önálló magyar hadsereg. Ennek ellenkezőjét be tudja bizonyítani. A magyar államot a magyar nyelvet csak egy elemnek tekinthet-e a közös hadseregben? Olyan-nak, mint az oláhok, a tótok. Ugy képzetik, hogy ezek az elemek is belevihetik a maguk szellemét a hadseregbe. Annak szelleme nem lehet más, mint magyar nemzeti. Sajnosnak tartja, hogy a kiegyezés ellenzékének, a függetlenségi pártnak kell megvédelmeznie a kiegyezés törvényeit az azt megalkotó szabadelvűpárttal szemben. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) Hivatkozok Kerkápolynak és Perzel Mórnek nyilatkozataira. A 67-es törvény megalkotói sem mondták le soha a magyar nemzeti hadseregről; ebben a véleményben volt maga Deák Ferenc is! Felolvassa Deáknak a véderő-törvény meghozatalánál, 1868-ban mondott beszédének idevonatkozó részét. Széll ennek éppen ellenkezőjét mondja. Deák is abban a véleményben volt, hogy a hadsereget a kívánalmakhoz képest átalakítani kell. A nemzet igényeinek növekedésével változnia kell a Deák Ferenc alkotásának, a hadseregnek is, mert a nemzet seúrgája különben azt a ruhát amelybe beleszorították. (Zajos tetszés és taps a bal- és szélsőbaloldalon.) Foglalkozik Tisza István beszédével. Ó nem lát küllenséget. Tisza beszélt a polgárság és katonaság közötti viszonyról is.

A polgárság és katonaság között éppen úgy lehet barátságos viszonyról beszélni, mint köztünk és Urugay között. (Derülttség a szélsőbaloldalon.) A polgárság nem közeledik a katonasághoz, csak akkor, ha hébe-hóba vért csapatni kardjait egy-egy polgárból. Magyarországon csak fikció az alkotmányosság, csak üres szöveg.

Tíz percere szünetet kér.

Előnk: Az ülést 10 percere felfüggesztik.

Szünet után

Daniel Gábor foglalja el az előnk székét.

Benedek János: A javaslat ellen a leghatározottabban tiltakozik.

Molnár Jenő: Vissza vele oda, ahonnan jött: Bécsbe!

Benedek János: Pénzügyi okokból sem lehet megszavazni a javaslatot. Ha egy katona eltarási kötséget egybevetjük a mostani fölemelt újonok létszámával, akkor egész nyitán, világosan látjuk a terheket. Az újonok ellátására új kaszárnyák építése valik szükségessé. Hogy mennyibe kerül egy lakatnyárpítás, arra vonatkozólag fölolvass a verseny-tárgyalási hirdetményt. Egy szakértő mérnöknek a véleményét olvassa föl a szokásos kaszárnyák építési költségeiről. A fölemelt újoncotok elszállásolására 78 milliót kell majd fordítani. Ez a realitás mérlegelési abban a nézetben, hogy ne fogadják el a javaslatot.

Fejtégetés tárgyává teszi azt a kérdést, hogy milyen nagy nemzeti erőt köt le a hadsereg, amely elvész. A hadseregbe bekerült emberanyag nem növekszik, nem erősödött, hanem gyengülést mutat. Ha ma katonai brutális forduló elő, fel sem tűnik, nem sokáig foglalkozik vele a közvélemény, annyira megszokott dolgok már ezek pedig a brutálisokról, a legénységgel való embertelen bánásmódról ritkán szívrog ki hír a kaszárnyákból. Elkeseredés és gyűlölet fogalmaz meg a magyar népben a katonai előjárók iránt, s ezek a gonosz brutálisok a szocializmus karjaiba hajtják a népet. Nem a kikötés a legembertelenebb büntetés. Elmond egy esetet, amikor egy hazugságon ért legényt kikötött Zeiterer József csapatparancsnok és zenemarsban ment el előtte a legénység és minden katona szembeköpte. A legénység összeszküldött Zeiterer ellen. Fésűs káplárta esett a sors, aki a legelső kivonulás alkalmával át akarta lógni parancsnokát, de golyója célt tévesztett. Fésűst fölbölvették tettéért. Egy látványosság volt a népek, amely csak a nép érdeklődését durvítására való. A mai katonai szellem csak a nép lelkének, érzésének eltorzítására való. A legénység csak emberanyag, amelyről úgy bánunk, mint a kutyával. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) A magyar embernek nincs természetben az elkeseredés, de a katonaságnál megtanulják ezt is és az öngyilkosság karjaiba dobják magukat. Olyan bánásmódban kellene részesíteni a katonaságot, hogy erősítse hitét Isteno, hazájá és királyá iránt. Hit helyett a katonaságnál hitelenséget és a leggyávazatosabb képmutatást ápolják. Szól a párbajkésznyer ellen. Nálunk a tiszt nem elégedhetik meg a boosánktérrel, a kimagyarázással, neki okvetlenül verekednie kell. Elbeszéli a párbajjelenes mozgalom keletkezésének közvetlen okait. Fölolvassa a párbajjelenes liganak ielhívását, melyet közlekedébről intézett a magyar műveltség közönséghez. Szükségesnek tartotta erre a kérdésre kiterjeszkedni, mert a párbaj ügye szerves összefüggésben áll a mai katonai szellemmel. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

A katonaságnál húzódnak meg azok a közepkori intézmények, amelyek gátolják a magyar társadalom konszolidációját. A hadseregben becsülte csak a tisztnek van abból, a katonának nem jutnak semmit sem. Elhatározzák Riki Autának, München sógorának esetére, akik önkéntes-korában, amikor egy öt kérdésre vonó felebből tisztjének azt felelte: „katonai becsületem mondom”, — a tiszt kikacagta s azt vágta oda neki, hogy csak tiszt becsület van. Hiába mentek panasza az önkéntesek, nem kaptak elégtételt ezért a nyilatkozatért.

München Aurél: Eddig még nem tudtam erről az esetről. (Derülttség.)

Kubik Béla: Ugye, az örnagy becsült az már valami?

Benedek János: Kérdezze meg a sógorától, az bizonyára emlékszik még rá.

Kifogásolja a kaució intézményét is. Ez is oka a katonaság és a polgárság össze nem jórassának. A kaució csak arra való, hogy az újonc öntaságot, cifranomuságot megtarthassák, pávatollal ékeskedő életet élhessenek. Nem is engedik meg a tisztnek a szerény, egyszerű élet. drága vaosorákat rendeznek, ha ön a vizsgálat ezredes.

Kubik Béla: Bécsből hoztják hozzá a spárgát. (Derülttség.)

München Aurél: A bankettek el vannak törölve. (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Kubik Béla: Annánagyobb szegyen, hogy még sem tartják meg!

Benedek János: A portopéra nincs semmi szükség.

Kubik Béla: Azért szükséges, mert rajta van a két-évi sas az a gyönyörűség madár.

Benedek János: A népdal már nem királyt, hanem császárt ismer.

Langely Zoltán: Már a madarat is oszár-madárnak hívják. (Derülttség.)

Fürster Ottó: Kivételesen van Király-utca. (Derülttség.)

Benedek János: Elmeséli, hogy Debreczenben Tisza Kálmán diadalnóval lerombolásakor azt kiáltotta le lovaról egy debreczeni taligás: Urfi, éjjen a magyar császár! (Altaános, élénk derülttség.)

A katonaság távol tartja magát nemzeti kulturális törekvéseinktől. Sem tudósaink, sem írónk, sem költőink sorában nem találunk katonákat.

Határozati javaslatot nyújt be, mely szerint ut-

sittatik a kormány, tegye meg a megfelelő intézkedéseket arra, hogy a katonatiszti kaució intézménye egy a hadseregnél, mint a magyar királyi honvédségnél, magyar királyi csendőrségnél és általában mindenütt, ahol az jelenleg fennáll, megszüntetessék. Tegye meg a kormány a megfelelő intézkedéseket arra, hogy a párbajkésznyer az egész hadseregben eltorzítotték. Utasítatik a kormány arra, hogy a véd-erőtörvény melóbbi revíziója alkalmával tegyen melóbbi előterjesztést az iránt is, hogy a legénység állományához tartozó s egyéves önkéntesi vagy hadapródi minőségű nem bíró altisztek is jelentkezhessenek tiszti vizsgára s alkalom nyujtassék a megfelelő képzettséggel bíró altiszteknek arra, hogy tisztökké lehessenek.

Előnk: Megállapítja a holnapi ülés napirendjét és az ülést 3 órakor bezárja.

BELFÖLD

Két képviselőválasztás. Ma két kerületben volt választás. Az egyik a csikszentmártoni, ahol Gyórfy Gyula, a másik a jászati, ahol báró Harkányi János lekötésnése következtében vált szükségessé az új választás. A választásokról a következő jelentéseket kaptuk:

A csikszentmártoni kerületben a választás rendezésében megkezdődött. Jelölték: Gyórfy Gyula szabad-elvűpárti, dr. Baránszky Gyula néppárti és Rápolthy Gábor függetlenségű és 48-as párti. Délelőtt 11 óráig Gyórfy 290, Baránszky 5 szavazatot kapott. Rápolthyra még senki sem szavazott. Még a délelőtti folyamán Baránszky néppárti jelölt a függetlenségi javára visszalépett s ennek következtében a néppárti választók is a függetlenségi jelöltre szavaztak. Délután háromnegyed 4 órakor a szavazatok aránya a következő volt: Gyórfy Gyula 501 és Rápolthy Gábor 136.

Este 5 óráig Gyórfynek 701, Rápolthynek 307 szavazata volt, de ekkor már a választók oly győren jelentkeztek, hogy Gyórfy győzelme biztosítottak látszott. A választás teljesen rendezőn folyt le, dacára a néppártiak izgatásainak. Este 6 órakor hirdette ki Bochner Béla választási előnk a választás eredményét.

Gyórfyre esett 748, Rápolthyra 402, Baránszky néppártira 8 szavazat s így Gyórfy Gyula lett újra a csikszentmártoni kerület országgyűlési képviselője. A választási előnk szép beszéd kíséretében nyujtotta át a megválasztott képviselőnek a mandátumot. Utalt a Gyórfy ellen a főnőgépek miatt indított házjára, amelyért elégtételt szolgáltat a székelv nép barátjának a kerület bizalma. Majd zugó éljenzés közt óriási tömeg jelenlétében beszélt Gyórfy, megköszönve választóinak ragaszkodását és bizalmát, amely mindenkor a legerősebb tegyvere lesz a közélet harcaiban. Este 120 terítéki banket volt a képviselő tiszteletére, amelyen a vármegye vezetői is jelen voltak. Mikó főispán táviratilag gratulált Gyórfynek a fényes elégtételért.

Facseten a választás óriási izgatottság közt folyt le. Két szabadelvűpárti jelölt küzdött egymással, dr. Nemess Zsigmond aradi ügyvéd és Juhas Gyula. Déli 12 óráig Juhas volt többségben, de utóbb csaknem egyforma kilitások közt folyt a küzdelem és a választás Nemess Zsigmond győzelmével végződött. Juhas 21 szóval kisebbségben maradt.

Fészkelődő horvát tacsók. Zágrábról jelentik nekünk: a horvát egyetemi hallgatók tegnap délelőtti timentek a magyar regnikoláris küldöttségnek a magyar-horvát pénzügyi kiegyezés dolgában adott válasza ellen. Az egyetemi hallgatók az egyetem auláján akartak gyűlést tartani, de az egyetem főkapuját zárva találták. Erre az egyetemi hallgatók mellkájtokon hatoltak be az egyetemi épületbe s belülről megostromolták a kaput, amelyet sikerült betörniök. Gyalogos és lovasrendőrök be akartak nyomolni az egyetem udvarára, de az egyetemi hallgatók ellenállottak nekik. A horvát diákok ezután elfogadtak egy határozati javaslatot, amelyben tiltakoztak a magyarok erőszakoskodása ellen.

A tisztviselők fizetésrendezése.

Budapest, március 2.

A bírói és ügyészi karnak a tisztviselők fizetésrendezésével kapcsolatos álláspontjára vonatkozólag a következő feltételek csatlakoznak az előbbiekhöz.

A nagyváradi elsőfolyamodású bíróságnál működő bírák és ügyészek emlékiratukban kéri: Hogy a törvényjavaslatnak visszaható erőt célzó rendelkezései mellőztessenek. A kir. ítélőtáblai bírói címmel és jelleggel felruházott bírók valamint a kir. főügyészi helyettesi címmel és jelleggel felruházott kir. ügyészek a rendez itélőtáblai bírók és főügyészi helyettesek öszlétszámába soroztassanak és a VI-k fizetési osztály 2-ik és első fokozatába előépjenek. A kir. törvényszéki és járásbírói bírók valamint ügyészek a VII. fizetési osztályba soroztassanak. A kir. albirók és alügyészek a IX. fizetési osztály 2-ik fokozatába neveztesse nek ki és három-három évi szolgálat után

njabb kinevezés nélkül, kinevezésük sorrendjében a VIII. fizetési osztály 3-ik fokozatáig lépjenek elő.

A nagyregyházi királyi törvényszék, ügyészség és járásbírószék tagjai a képviselőházhoz intézett kérésükben ezekben öszgezik törekvéseiket: Határozza el a képviselőház, hogy a vidéki, kir. kuriai bírói címmel és jelleggel felruházott törvényszéki elnökök s a táblabírói illetve főügyészi cím és jelleggel felruházott törvényszéki bírák, járásbírák és ügyészek — a megfelelő idő eltelte után az V. illetve a VI. fizetési osztály felsőbb fokozatába is előléptessenek s a törvényjavaslat 21. és 22-ik szakasza töröltesse; hogy azok a bírák és kir. ügyészek, akik már valamely fizetési osztály valamely fokozatában benne vannak, abból lejjebb ne téessenek; hogy a törvényszéki bírák, járásbírák, ügyészek ezentel is a VIII-ik, illetve a jövőben a VII-ik fizetési osztályban is, e fizetési osztályok második fokozatába neveztesse nek ki; hogy a budapesti elsőfolyamodású bírák kedvezőbb emelmenelt biztosító kiváltságos beosztás, a vidéki elsőfolyamodású bírákra is kiterjesztessék; végül hogy a IX—XI. fizetési osztály 3—8, az V—VIII. fizetési osztályal pedig 4—4 évre szállítassék le az az idő, amelyel a bírónak egy-egy fizetési fokban eltöltönie kell a végbő, hogy magasabb fizetési fokozatba jusson.

A kalocsai törvényszék, járásbírószék és ügyészség bírói, ügyészi és jegyzői kora értekezletén ezt határozta: hogy szerelmek orvoslása végett oszlatokoznak az országos mozgaomhoz s óhajtják egy országos bírói kongresszus egybehívását, mely kongresszusra dr. Maudi Ede kir. törvényszéki bírót kiküldik. A kongresszus elő előfoglalásra következő indítványt terjesztik: a) a bíróságok és ügyészségek fogalmazó szakbeli személyzetének fizetésrendezési, előléptetési és szolgálati viszonyai a többi állami tisztviselők felől rendelkező törvényből kihagyandók és külön törvénnyel szabályozandók; b) Ezen külön törvényben s illetve külön csoportban az elsőfolyamodású bíróságok és ügyészségek fogalmazói szakában alkalmazottak javadalmazása a maihoz képest akképpen emelendő, hogy a joggyakornok a XI., az aljegyző a X., a jegyző a IX., az albiró és alügyész a VIII., a bíró és ügyész a VII. és VI. fizetési osztályba soroztassák, a budapestiek részére pedig az 1893. IV. t. c. 2. §-ának c) pontjában biztosított működési pótiék fenntartassék s az egyes fizetési osztályok alsóbb fokozatából a felsőbb fokozatába s a VII. fizetési osztály első fokozatából a VI. fizetési osztályba való előlépés, kinevezés nélkül, 4—4 évi szolgálat elteltével a törvény előléptelkei mellett mindenkinél a törvény által biztosították. c) A bíróságok és ügyészségek vezetőinek u m. törvényszéki elnököknek, ügyészeknek és vezető járásbíróknak, tekintettel különösen a vezetésből folyó anyagi felelősségükre, biztosításuk külön személyes pótlék vezető hivatali állásuk tartamára. Az aljegyző, albiró és alügyész megjelölés pedig hagyassék el. d) Amennyiben ezen kívánalmak teljesíthetők nem volnának s a benyújtott törvényjavaslat fenntartatnak, annak 48. és 53. §-ai okvetlenül módosítandók s az 1893. IV. t. c. 3. §-a második bekezdésének a) pontja és 2. §-ának c) pontjában foglalt különleges intézkedések fenntartandók s a VII. fizetési osztályból a VII-be való előlépés ne kinevezés útján hanem bizonyos szolgálati idő elteltével a törvény erejénél fogva önmagától történjék.

A pestvidéki kir. törvényszék bírái folyó évi március hó 1-én a fizetésrendezés tárgyában tartott értekezletükön óhajtásukat a következőkben körvonalazzák:

Előrebocsátjuk, hogy a fizetésrendezésre vonatkozó törvényjavaslatnak az állami tisztviselőket illetőleg törvényerőre emelkedése elő akadályt górdíteni nem kívánunk, de mivel a bírói függetlenség az alkotmány egyik legfontosabb biztosítékát képezi, kívánjuk és kívánunk kell, hogy az államhatalom nyomását érző tisztviselők közül kivétlesen és helyzeük külön törvényben, de az állam tisztviselői fizetésrendezésével akként szabályoztassék, hogy a bírák erkölcsi és anyagi függetlensége a lehetőség határai között megővassék és ezáltal a bírák közjogi különállásának növekedés kiejessék adassék.

Ha azonban a bírák fizetésrendezésére vonatkozólag a külön törvényben való szabályozás most akár az idő rövidsége, akár más okból nem lehetséges, úgy kívánjuk, mondassék ki a fizetési törvényben, hogy ez a bírákra vonatkozólag csak ideiglenes intézkedés tartalmaz és a bírák különállóságának megfelelően utasítatik a kormány, hogy egy éven belül a bírák magasabb képzettségének megfelelő a bírói függetlenség és felelősséggel öszhangzásban álló javadalmazási törvényjavaslatot terjeszsen a törvényhozás elé.

Végül a kir. törvényszék bírái azon kívánásuknak adnak kifejezést hogy a bírák országos értekezlete a most emített közjogi élv érvényesítésére törekedjék s ezért a részletkérdésekkel ezuttal egyáltalán ne foglalkozzék.

Az egybegyűlt bírák felkéri Verébelyi Ignác kir. ítélőtáblai bírót továbbá Kerese Gábor, Osváth Imre és Jandl Kálmán törvényszéki bírákat, hogy a március hó 8-án tartandó bírói örs. gyűlésen a kir. törvényszék képviselőiben illy értelemben terjeszsenek elő indítványt.

A BUDAPESTI NAPLÓ telefonja.

Szerkesztőség 56—12

Kiadóhivatal 54—39

KÜLFÖLD

A szláv Duna! Ugyanakkor, amikor Ausztria-Magyarország és Oroszország oly nagy egyetértéssel kezelik a balkáni ügyeket, a *Novoje Vremja* az európai Duna-bizottságra vonatkozó 1883-iki londoni szerződésnek a felmondását követeli. Ezt a szerződést 21 évre kötötték, tehát 1904. április 14-ig, de bármely aláíró félnek joga van egy évvel előbb felmondani (vagyis ebben a napokban), különben további három évre érvényes. Az említett orosz lap minden nemzetközi beavatkozás mellőzését követeli s azt hangoztatja, hogy Oroszországnak elvitázhatlan és osztatlan joga van a Fekete-tenger fölött való uralomra. A Duna-nak, ennek a nagy szláv folyomának a stratégiai szerepét még nem jászotta el Oroszország. De mi célja is lenne egy nemzetközi megfigyelő irodának a jövőbeni orosz operációknak (hadműveletekért) szinte a közepénként? Magyarország a vaskapui szirték fölrobbantásakor nem terjesztette be a terveket a Duna-bizottságnak s tulajmagas hajózási illethekeket szabott meg, amiért Ausztria-Magyarországot csak az esetben lehetne az esetleges új bizottságba bevenni, ha az orosz megbízottak azon bizottságban is résztvennének, mely a Vaskapun túl fekvő rész hajózáására is folygyl. Nem a Duna mellett fekvő országok delegátusaira pedig egyáltalában semmi szükség nincs. A nagy szláv folyamán — végzi a *Novoje Vremja* — csak akkor lehet szolid hajózást megteremteni, ha a bizottságkérdést kielégítő módon oldják meg.

A macedóniai reformakói. *Cincár-Markovics* Demeter szerb miniszterelnök a N. Er. Pr. belgrádi levelezője előtt a következőképp nyilatkozott a macedón reformokról:

Ránk nagy fontosságú, hogy az európai hatalmak Ausztria-Magyarország és Oroszország vezetése alatt belátták, hogy a mostani ó-szerbiai és macedóniai állapotok mily veszedelmesek a Balkán békéjére. A hatalmak által közösen megtett jelentős lépés annak a biztosítéka, hogy a kontinensnek békére van szüksége s ez a béke-európai érdek. Azért bizalommal nézünk a hatalmak akciója elé, bár nincs kétség benne, hogy a reformjegyzebe a lehető legkevesebbet veszik bele abból, amit a szerb kormány a 20. évi előírásról föltétlenül szükségesnek tart. De a jegyzék üdvös rendelkezéseket is tartalmaz, például azt, mely a porta befolyásától függetlenül fölteljesítő kinévezésére vonatkozik. A jegyzék főhívja, az ottomán kormányt, hogy az albánok féltelenségének vessen gátat. Az albánok, ez a vérszomjas faj, eddig leginkább az ó-szerbiai szerbek ellen kegyetlenkedett s fog ezután is, minden reform dacára, ha a porta le nem feyverzi őket. A reform hiányos még annyiban is, hogy a csendőrség és rendőrség tagjai közé nem-mohamedánokat is vesznek ugyan föl, de annyira már nem megy az egyenjogúsítás, hogy a keresztényeket a közigazgatásban is alkalmaznák. Végül a tízed beszédének eddigi rendszerét is meg kellene változtatni, (a tízed t. i. bérbe van adva). A szerb nép Macedónia autonómiáját nem tartja célszerűnek, mert egyik keresztény nép sem juthatna ott tulsulyra a többi keresztény nép fölött ami pedig szükséges lenne az autonómiához. A szerb nép jó szomszédságot akar tartani a törökkel ezután is, egyebekben pedig nyugodtan megvárja a reform hatását.

A belgrádi *Szepszka Zászlava*, a szabadelvűpárt balszárnyának lapja meglegedéssel konstatálja, hogy a nagyhatalmasságok ösztinét át vannak hatva attól a kívánságtól, hogy Macedónia és Ó-Szerbia sanyarogott lakosságán segítsenek. A nevezett lap azt mondja, hogy eszéigában sinos tanácsokat osztogatni a hatalmasságoknak, de azt hiszi, hogy a szükséges reformok pusztá jelzésével, amint az osztrák-magyar-orosz jegyzék teszi, nem igen segítenek a dolgon. Ezeket a reformokat pontosabban kell közzéadni, tágitani és kellő garanciákkal ellátni arra nézve, hogy Törökország pontosan végre fogja hajtani a reformokat.

A szófia *Vecserna Posta* újra miniszterválságot jósol. A válságra nyilván a macedónok kívánságai adnának okot. Másfelől ezeket a híres-teléseket azzal hozzák kapcsolatba, hogy a Cankovisták Oroszország állítólagos ígéretei alapján mindenféle ígéreteket tettek, amelyeket azonban nem teljesítettek.

A marokkói lázadás. A marokkói helyzetről a sok mindenféle távirat dacára sem tudunk semmi bizonyosat. A *Herald*nak például azt jelentik Melillából, hogy a trónkövetelő még bujdosik néhány hívével. Rejtke helyét a szultán csapatai tartják bekerítve. A hadügyminiszter azt mondja, hogy megölhetné a trónkövetelőt, ha följajongná azt a kis erdőt, amelybe menekült, de inkább élve akarja elfogni. Az *Imparcial*nak pedig azt táviratozzák Ceutából, hogy a marokkói szultán

csapatai vereséget szenvedtek és a hadügyminiszter elesett. Ugyanez a lap jelenti, hogy február 26-án Kaid Omar és a trónkövetelő között csera volt, amelyen a trónkövetelő megsebesült, Tenarifába vonult vissza, s a szultán csapatai előrenyomulnak Tazza felé.

Megjegyzendő, hogy ezeket a szinte komikusan ellentmondó táviratokat mind mai kelettel kaptuk.

Syveton megválasztása s a Dreyfus-ügy. A *Syveton* megválasztásának megvizsgálására kiküldött bizottság tegnapielőtt osztotta szét a jelentését, melyben a megválasztás érvényességének a kimondását javasolja. (Syveton nacionalistát tudvalevőleg Páris egyik kerülete választotta be a kamarába.) A republikánusok azért támadták meg a választást, mert a nacionalisták vesztegettek, választási fölívásukban a Waldeck-Rousseau volt kabinetjét a külföld miniszterünnak neveztek s hivatkoztak Gallifet tábornoknak egy leveleire, melyet ez Waldeck-Rousseauhoz a rennesi ítélet előestéjén küldött el.

A bizottság kihallgatta többi közt Jules Lemaitret is, aki kijelentette, hogy Gallifetnek a választási felhívásban fölhasznált levele autentikus, s a következő érdekes passzust tartalmazta: „Ha a kormány nem fogadja el az 1894-iki ítélet megerősítését, akkor az egyik félén a hadsereg, az ország és a bírák, a második félén a miniszterium és a Dreyfus-pártiak fognak egymással szemben állni.”

(Megjegyzendő, hogy Jaurès a kamarában tartandó letelezése alkalmával ebből a levélből kiindulva fogja a Dreyfus-ügyet újra szelöztetni.)

A bizottság megidézte Gallifet tábornokot is, aki azonban kijelentette, hogy „nincs mit mondania s különben is csak egy állami törvénszék előtt lenne hajlandó vallani.”

Judet, a fanatikus nacionalista azt vallotta, hogy Gallifet ezt a levelet neki is fölolvasta. Waldeck-Rousseau szerinte arra akarta Gallifet-t rávenni, hogy hasson a bírákra, miszerint Dreyfust mentse föl, de Gallifet nem volt rábírható s ezért írta a levelet Waldeck-Rousseau-nak.

A Syveton-üggyel tudvalevőleg a kamara is foglalkozni fog, s ebből az alkalmából fogja Jaurès újra föleleveníteni a Dreyfus-ügyet.

A trieri eset. A trieri kis kultúrharc egész Németországra kiható érdekességű esetté nőtte ki magát. Trierben három felsőbb leányintézet van, mind három magánintézet s mind a három protestáns vezetést alatt. A trieri katolikusoknak az volt az óhajásuk, hogy a város által föl a leányok számára is egy paritásos (vegyes felekezeti) felsőbb tanintézetet, aminőt a fiúk számára már régen létesítet. Közben az Orsolya-apácák azt kérték a várostól, hogy engedje meg egy tisztán katolikus leánynevelő-intézetnek a fölállítását. A város a kérvényt fölküldte a porosz kultuszminiszterhez, hol még nem intézték el s nem is fogják, a trieri püspök eljárása folytán. A város — a katolikus lakók kivánságának is megfelelőleg — maga állított föl paritásos felsőbb leánynevelő-intézetet, főképp azért, hogy a katolikus és protestáns leányok együtt nevelkedvén, szokjanak ahhoz hozzá, hogy egymás vallásos meggyőződését tiszteljék, de meg azért is, mert ez által előmozdítja a felekezetek közti békét. A város erről értesítette a trieri püspököt, dr. Korumot, kérvény beleyezését, hogy Trier egyik katolikus plébánosa bélephessen az intézet vezetőségébe s együtt működhessek a protestáns tanerőkkel. A püspök a polgármesternek nemcsak erre vonatkozó kérését megtagadta, de fölcsóltotta a katolikusokat, egyházi megtorlásokkal fenyegetvén őket, hogy leánykaikat vegyék ki a városi közös nevelőintézetből.

Ez az eset interpelláció jormájában ma a birodalomgyűlésen is szóba jött, s *Hackenbery* interpelláló elvárja a kormánytól, hogy utját fogja állani a felekezeti viszály kitörésének s érvényt fog szerezni a porosz állami közoktatásügy rendszabályainak.

Bülow birodalmi kancellár nyomban felelt, mely sajnálkozását fejezvéen ki afölött, hogy a trieri püspök eljárásával megbolygatta a felekezeti békét, amelynek fenntartására a kormány törekszik. Annál inkább sajnálja ezt, mert a püspök semmitéle lépéseket nem tett a kormánytól az iskolaviszonyok miatt, sőt tudomása szerint egyáltalán soha sem tettek kifogásokat az illető iskolák ellen. A püspök eljárása annál feltűnőbb, mert tudnia kellett volna, hogy a miniszterelnök kötelességének tartja, hogy mindkét felekezetet bívei irántvizsgátságos legyen és arra törekszik, hogy a katolikus állampolgárok jogos panaszaikat orvosolja. Poroszországot nem lehet úgy kormányozni, mintha csak protestánsok vagy katolikusok laknának benne. Az államnak az ügyek tárgyilagossá elintézésével, a felekezeteknek pedig kölcsönös türelmeséggel és az állam jogainak és méltóságának tisztelésével meg kell akadályozni minden felekezeti visszavonást. Ezt a trieri püspök, sajnos,

nem tartotta szem előtt, amikor felvetette azt a nyomós elvi kérdést a nélkül, hogy előbb megkísérelte volna a helytelenségek gyakorlati rendezését és amikor erre azt a szokatlanul rideg alakot választotta, amely nagyon alkalmas volt arra, hogy az egyel-értés létrejöttét megnehezítse. A kultúrharcból maradtak még kiegyenlítő; vitás pontok, de arról nincs tudomása a kormánynak, hogy ez Trierben nagyobb mértékben állna. Az államnak érdekében áll, hogy az ilyen bajokat megszüntesse. A kormánynak azonban mindenképp el kell várnia, hogy a püspök visszavonja pástorlevegőit. A közvetlen tárgyalást lehetlenné tette a püspök elutasítása, tehát utasították a vatikáni porosz követet, hogy hívja fel a Kuria figyelmét erre az ügyre. A miniszterelnök azzal jelezi be beszédét, hogy reméli, hogy a Kuria közre fog működni abban, hogy ennek a sajnálatos incidensnek ne legyenek további káros következményei az állam, az egyház és a nép között való viszonyra nézve.

A vita folyamán gróf Bülow miniszterelnök visszautasítja különböző szónokok támadásait és megjegyzi, hogy a kormány annak a modus vivendinek az alapján áll, amelyet 17 évvel ezelőtt Bismarck herceg politikai bölcsességével, talált egyesülve a még most is uralkodó pápa politikai bölcsőségével. Hogy mily ösztinén törekszik a vallásbékét fenntartani, ez kiderül azokból a támadásokból, amelyeket ezért több oldalról ellenünk intéztek. De a békét a másik oldalról, az egyház és közgei részéről is meg kell tartani. (Igen helyes jobbról.) Határozottsággal fogunk visszautasítani minden kísérletet, mely az állam méltóságát és jogait akarja megsérteni. Toleránsak vagyunk mások meggyőződésével szemben, de intoleranciával szemben nem szabad toleránsnak lennünk és nem is leszünk. (Bravó.)

HIREK

Budapest, március 2.

— **BUDAPESTI NAPLÓ.** Február 28-án új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetés ezen a napon lejárt, méltóztatásuk a megújításról idejében gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Személyi hír.** Lukács László pénzügyminiszter tegnap *Cirkovenc*-ban volt s onnan a László görögösön *Abbáziás*-ba utazott, ahol néhány napig marad.

— **A király Budapesten.** Többnap távollét után újra köztünk időzik királyunk. Ő felsége ma este pontban 7 óra 30 percek a nyugati pályaudvaron érkezett Budapestre. Kisérletében voltak: *Lichtenstein* Rudolf herceg első fődvarmester, gróf *Faar* lovassági tábornok és *Bolfras* tábornagy főhadsegédek, aradvári *König* Károly osztályfőnök, *Höhnel* lovag korvetkapitány és *Gozami* mári őrnagy szárnysegédek, *Hubert* kormánytanácsos, *Gebhardt* Tivadar udvari fizetőmester. A vasutat *Ludvig* Gyula főrendiházi tag, a m. kir. államvasutak elnökgazgatója, *Kotányi* Zsigmond igazgató-helyettes, *Decey* Lajos üzletvezető, *Steiskal* József és *Lendvai* Márk felügyelők vezették. Ő felségét a pályaudvaron *Pulsky* Garibaldi üzletvezető-helyettes, *Daróczy* Rezső állomásfőnök és *Kolossa* rendőrfelügyelő fogadták. A királyi várpalotában ő felségét gróf *Apponyi* Lajos magyarországi udvarnagy, *Loebenstein* lovag udvari szertartási igazgató s *Galle* várkapitány fogadták.

— **Ebéd a miniszterelnöknél.** *Szell* Kálmán miniszterelnök és neje ma délután 6 órakor ebédet adtak, amelyre hivatalosak voltak: gróf *Desseffy* Aurél, gróf *Bánffy* György, gróf *Széchenyi* Béla, őrgróf *Pallavicini* Ede, gróf *Erdödy* Gyula, báró *Eötvös* Loránt, báró *Prónay* Dezső, *Grünenstein* Béla, *Nagy* Ferenc, *Ballagi* Géza, *Hegeghis* Loránt, *Heinze* Hugó, *Jeky* Zsigmond, *Kabos* Ferenc, *Kiss* Ernő, *Klobusiczky* János, *Kremsarik* János, *Kristóffy* József, *Miskácz* Kálmán, *Molecz* Dániel, báró *Solymosy* Ödön, *Thaly* Kálmán.

— **Fodor József emlékezete.** Az orvos-egyelem nagyevű professzorának, *Fodor* Józsefnek tanártársai s hálás tanítványai emlékszóbrt állítanak fel az illóitai klinika vagy az egészségügyi intézet Esterházy-utcai parkjában. A szóbr költségeire már a tudós tanár halála után megindították a gyűjtést, amely eddig 32000 koronát tesz ki. Az Országos Közegészségi Egyesület, amelynek *Fodor* József volt a megalapítója, most felhívja az orvosársakat, hogy az emlék költségeire járuljanak. A felhívásnak bizton meg lesz az eredménye s így *Fodor* Józsefnek közelebb meglesz az emlékszóbra.

— **A pápa állapotja.** Rómából táviratozzák: A pápa rekedtsége teljesen megszűnt, azonban az udvari orvos tanácsára ágyban marad, hogy erőt gyűjtsön a holnapi ünnepi misére. A pápa trónszéke mellett holnapra a templomban külön melegítő készüléket rendeztek be.

— **A hetvenéves József főherceg.** Fiuméből táviratozzák: *József Agost* főherceg nevével és *Fülöp* orleansi herceggel *József* főherceg születésnapjára ünnepe Fiumébe érkezett. Ma délelőtt a főhercegi villa kápolnájában istentisztelet volt, amelyen a főhercegek és a főhercegnők voltak jelen. A monárkia és különösen Magyarország minden részéből százával érkeztek az üdvözölő sürgönyök. A villa bejáráján nemzeti színű lobogó leng. Déli 12 órakor a villában reggeli volt, amelyen a főhercegi családon kívüli csak *Libio* Adolf és *Unterauer* udvari tanácsos vettek részt. A villában kitett íven tisztelegtek *Vio* polgármester, az összes állami, városi és katonai hatóságok, testületek, egyesületek és számosan a város polgárai közül.

József főherceg hetvenedik születésnapja alkalmából az orosz magyar kerékesi egyesület, melynek a főherceg alapítása óta védnöke, remek kivitelű díszalbummal lepté meg. Az album zöldre moiré-selyemből készült és rajta arany-nyomésban pompásak a főherceg neve és az egyesület ajánlása. A hódoló és üdvözölő feliratot az egyesület elnöke, emőkei *Emich* Gusztáv udvari tanácsos, két alelnöke: dr. *Matekowitz* Sándor és *Szelnár* Adolf, főtitkára *Isemann* Keresztély, ügyésze és pénztárosa: dr. *Miklósvics* Béla és végül a szerkesztő-titkár: *Kardos* Árpád író írták alá. A díszalbumot az egyesület 6 fősége kifejezett óhajtásához képest, küldetéség mellésésével postán küldötte Fiuméba.

Bécs, március 2.

A hivatalos *Wiener Abendpost* írja: *József* főherceg ma Fiumében családja körében hetvenedik születésnapját ünnepli. Az örömmel szívből vesz részt az uralkodóház és a monárkia lakossága, különösen Magyarország, ahol a főherceg mint a magyar honvédség főparancsnoka lakik. A főherceg majdnem negyven év óta boldog házasságban él *Klotild* főhercegnővel. *József* főherceg nagy érdemeket szerzett a magyar királyi honvédség szervezése körül. Mint nyelvtudó kutató nagy tekintélynek örvend a tudós világban.

— **Az egri érsek koadjutora.** Egerből jelentik: hogy *Párvy* Sándor kanonokot legközelebb kinevezik az egri érsek koadjutorává. A kánoni eljárás már be is van fejezve. *Párvy* kanonok tegnap érkezett meg Bécsből Egerbe, ahol a polgárság katonazenével fogadta. Az egész városban nagy örömet keltett a népszerű kanonok kinevezésének híre.

— **A Balkán cárnéja.** Nikita fejedelem tudvalevőleg poéta és annyira poéta, hogy még ma se tagadja le poéta-mivoltát, holott az általános divat az, hogy a költő, ha egyébképpen is vitte valamire, ha például legalább is méltóságos ur lett, pirulva emlékezik arra a balságára vissza, hogy valaha verseket is írt. Nikita fejedelem nem valami túlságosan nagy ur, de hogy körülbelül mégis van olyan potenciát, hogy az ember természetrajzának törvényei értelmében el kellene hogy pusztítsa összes olyan papírosait, amelyeken nem írta végig a sorokat. Az ilyen írás tudniillik vers — és nem komoly emberhez illő. A hegyek ura azonban naiv ember és nem lát inkompatibilitást az uralkodás és a versízkálás között. Drámája is van. Hallottunk róla. Ha szerb színészek vetődnek Cettinjebe, el is deklamálják hűségesen, a lojális publikum tapsol. Ez persze nem sokat jelent. Mi azért nem igen tudjuk, hogy micsoda darab a Balkán cárnéja című fejedelmi mű. Nemsokára meg tudjuk azonban. *Gruics* G. L. y. magyarra fordította a drámát s még ebben a hónapban ki is adja. Egy *Mitrovic* küldött előfizetési felhívás adja tudomásunkra ezt. Ilyenformán mi is meglátjuk nemsokára, hogy micsoda darab lehet az, aminek egy eleven fejedelem a szerzője.

— **A pápa jubileuma.** Rómából jelentik, hogy gróf *Szécheny* osztrák-magyar nagykövét tegnap a pápa jubileuma alkalmából fényes estét adott. A *Palazzo di Venezia* termei fényesen ki voltak díszítve és világitva. Az estén megjelentek *Vannutelli* Serafino, *Vannutelli* Vincenzo, *Pucina*, *Macchi* Mateo, *Ferrata*, *Tripepi*, *Rampolla*, *Casali del Drago*, *Segna* és *Sanminiatielli* bíborosok, továbbá Franciaország, Spanyolország és Portugália nagykövetei, Oroszország és más államok követei a nagykövetségek és követségek személyzetével, a máltai lovagrend nagymestere, sok püspök és vatikáni méltóság, *Massimo*, *Colonna* és *Ruspoli* hercegek, *Perosi* zenészerző és sok előkelő hölgy. Az este éjjelig tartott. A gróf pár nagyon szeretettel méltóan fogadta a vendégeket.

— **Báró Nikólosz Fedor temetése.** A tegnapi délután elhunyt báró *Nikólosz Fedor* holnap délelőtt 11 órakor temetik el Radnán. Az érozoporsót — mint *Tomesvárról* jelentik — ma reggel hat órakor a mintai kastélyból a község gyászpompával ékesített utcán a szerb templomba vitték, amelyet egészen bentontak feketével. Itt tették ravatalra a halottat. Az elhunyt családjához részvétiratot intézett *Károly* román király. *Bukarestből* ugyanis ez a távirat érkezett:

A király 6 fősége megbízott, fejezzem ki életem részvételt a kegyetlen veszteségért, amely önt érte. *Próbano* tábornok, udvarmester.

— **A német trónörökös beteg.** Bécsből táviratozzák, hogy *Vilmos* német trónörökös és *Eitel Frigyes* herceg tegnap este indultak el keleti utazásukra. A császár és a császárné elkísérték a beteget a pályaudvarra. Berlini udvari körkörös azt beszéli, hogy a trónörökös hirtelen félbeszakított egyetemi tanulmánya és a terhevett keleti utazása egybeesett a trónörökös megrongált egészségének helyreállítása végett javasolt levegőváltoztatással. A trónörökös nem nagyon erős szervezettű s az első idővel, amelyet az egyetemen töltött, sokkal vidámabbban fejt, semhogy azt következmények nélkül kibírhatta volna. Kezdődő gyomorbetegségen kívül tüdőbetű is emlegetnek, ami feltétlenül szükséges lesz, hogy a herceg hosszabb időt megegyes éghajlat alatt töltsön. Szokás szerint sürdű adnak ki e hírek felől hivatalos cáfolatot, de minden jel arra vall, hogy a trónörökös egészsége komolyan megrendült.

Ala, március 2.

Vilmos trónörökös és *Eitel Frigyes* herceg délután 5 órakor itt keresztül utaztak.

Milánó, március 2.

Vilmos trónörökös és *Eitel Frigyes* herceg este 9 órakor a legszigorúbb inkognitóban ideérkeztek. Fogadásukra a német főkonul jelent meg a pályaudvaron. A hercegek holnap délután tovább utaznak Brindisibe.

— **Milán herceg.** *Konstantinápolyban* meghalt a napokban *Vassilaki Johannid* effendi, a szultán építészé, aki a konstantinápolyi társaságban nagytekintélyű görög személyiségként szerepelt. A szultán is sokra becsülte és amellett, hogy a saját költségén temettette el, külön képviselte magát a temetésen. Ezzel ki is volna merítve az, amit erről az elhunyt férfitől a halála alkalmából esetleg tudatni lehet a világgal, azonban bővebben is meg kell róla emlékezni, mert sokkal érdekesebb körülmények is fűződnek hozzá. Nem kevesebbről van szó, mint arról, hogy az elhunyt *Vassilaki Johannid* nak él egy unokája, aki *Milán király*nak, a *Krusedolban* örök álmát elvő *Obrenovic*nek a fia, s hogy az ezülszerint tizennyéves fia úgy van nevelve már eddig is, hogy mint trónkövetelő alkalmadán érvényesítve a szerb trónhoz való állítólagos jogát, trónra kerülve, méltó is legyen az uralkodásra. S az ifju, akit különben *Milán hercegnek* hívnak, tudatában is volna az ő jövendő nagy hivatásának. A dolog részleteiről egyébként a következőket jelentik *Konstantinápolyból*:

Mikor *Milán* cselőtt tizenöt évvel *Konstantinápolyban* járt, megismerkedett *Vassilaki Johannid* messéss szép leányával: *Artemizával*. A viszony szorosabb lett, s egy év múlva egy kis fia születése tett tanúságot a szerelemről. A gyereket apja után *Milán* keresztelek. — *Artemizia* nemsokára férjhez ment, felesége lett egy szép kamarásnak: *Christienek*, aki később a pétervári udvarnál mint Szerbia követe képviselte hazáját s aki nyugalmazott követként most is él. — *Milán* *Christie* asszonnyal is levelezett s ez a levélváltás terjedelmes volt és hosszú időknél tartott. A levelek nagy részét *Milán* később visszakérte s a szultán közbenjárására vissza is kapta. *Hogy* *Milán* mekkora szeretetet táplált fia iránt: az nem tudható. Állítólag egyszer arról volt szó, hogy a kis herceget *Belgrádba* viszik és ott törvényesítik. Ez a terv azonban nem valósult meg, — de *Christie* mindig hangoztatta azt az álláspontját, hogy gyermeke egyenes fűtődje az *Obrenovic*oknak s így jogai vannak a szerb trónhoz. És az anya lát — aki most tizennyéves, — trónörökösnek neveli. Otthon a *Johannid* házban, ahol *Christie* most él, a gyereket királyi fenségnek szólítják s egy esomó nevelő veszi körül, akik uralkodóvá képzik ki. A kis herceg már tudatában fontosságának, méltóságos és leereszkedően viselkedik a hozzájárulókkal s imperatori kegyességgel beszélget és cselekszik.

Mindenestre érdekes, vajjon reagálnak-e majd ezekre a konstantinápolyi híresztelésekre Szerbiában.

— **Luther Márton szemfőtele.** *Berlinből* jelentik, hogy az eszloms városi tanács megválaszolta egy *Hepp* nevű liebenwardai törvényesítési iróktól *Luther Márton* szem ödelét és azt a *Luther Márton* halálösszeállításában lévő ereklyemuzumban helyezték el. A szemfőtelel hiteles okmányok bizonyítják, hogy *Luther Márton* holtteste assal volt letakarva.

— **Házasság.** Dr. *madarasi Beck* Marcel, a Lezámitó-és Pénzürelőnk igazgatója, *madarasi Beck* Miksa elnökgazdát fia, vasárnap, e hó 8-án déli tizenöt órakor tartja esküvőjét a dohány-utcai templomban *Weiss* Józán kisasszonnyal, *Weiss* Bertold országgyűlési képviselő és neje leányával.

— **Somossy Károly meghalt.** Öreg ember is volt, az igaz, de attól talán még élhetett volna. Hanem tönkrement ember volt, elsodorta egyszer csak az élet forgataga a pazar orsuidomi diadalok területéről, ahol olyan sokáig uralkodott fényben és a pezsgőáradat csillámlo páratáiban — s ez a visszaverhetetlen bukás megmarta bizonyosan a lelket s aztán gyengült a szomorú telenségben az öreg szervezet és nem tudta visszavereni a betegséget, amely megtámadta. *Orfeum*-király volt s a nagymező-utcai mulató kibővítésével, átalakításával és világráosi nivóra való emelésével úgy látszott egyideig, hogy emelkedik sikereiben és gazdagságban. Aki kívül áll az ilyen csillogó vállalatok üzleti műhelyein, legálább így látta a dolgot. Hanem aztán napvilágra jutottak a rossz hírek és egyre szaporodtak. Es olvasni lehetett hitelezőkről, akik szorongatják az öreg *Somossy* és annyian vannak, hogy gyűlésszerek az érdekeik védelmére. A bajok megdagadtak végképpen és *Somossy* Károly kivonult a Fővárosi Mulatóból. Egy ideig nem igazgat *Orfeum*-ot, aztán, mert bajos volt neki erről a foglalkozásról lemondani, még egyszer próbálkozik. A király-utcai nagy csarnokkal. Hanem ez már nem sokáig tart, a bajok újra kitörnek, az öreg *Somossy* törvényeszéki rovatban szerepel, asszonyrokokkal, akiknek a támogatásával akart talpra állni. Sok-sok kellemetlenség éri őket, letartóztatás is. Es aztán vége, visszavonhatatlanul vége mindennek. A király-utcai csarnokból is ki kell vonulni. Aztán nem hallatszik többé semmi. Csak egyszer egy bánatos hír, hogy az öreg *Somossy*, az orfeum-király annyira rosszul áll, hogy a szegényekházába kell menekülnie. Ezt hamarosan megafolja a familia, ő maga is. Nem, ennyire mégsem vagyunk. Aztán megint nagy csendesség s most végre a hír a szevedésektől, a családások kinyitól megváltó halálról. Sajnálni lehet — az ilyen embert. Ha sokat élt és mulatott is, az utolsó kis idő alatt, amikor a homályba esett vissza, keservesen megszenvedett az izgalmas és bizonytalan böcséért. Mondják, hogy jó, gavallér természetű ember volt, nem sajnálta a pénzt olyantól sem, akinek nem éppen mulatságra kellett.

— **A kivándorlások különbsége.** *Máramarosvármegye* közigazgatási bizottsága szomorúan tapasztalta az alispáni jelentésből, hogy a kivándorlások az újabb időben megszaporodtak. Az alispán a postahivataloktól főkérte, hogy lehetőleg tájékoztassák, hogy az Amerikába, Galiciába, Bukovinába és Romániába kivándorolt emberek mennyi pénzt küldenek haza övéiknek. Az eddigi utánjárás oly adatokat tüntet fel, melyek szerint Amerikából érkezett vissza legtöbb pénz, Romániából, Bukovinából kevesebb, a galiciai kivándorlók pedig, mint jobbára mezei munkások, nemcsak pénzt nem hoznak vissza, de néha csak a hatóság engedélyével térnek vissza. Ez a viszony áll Dél-Amerikával szemben is, mert a kivándorlók ott sem boldogulnak.

— **Koronás ezüstpénzek.** A brassói kereskedelmi és iparkamara február 24-én tartott ülésében *Hessheimer* Adolf azt az indítványt terjesztte elő, kérjék föl a kormányt, hogy a koronaértékű számlásnak az egész vonalon való teljes érvényesítése és meghonosítása végett az egyforintos ezüstpénz vonassék be és helyette megfelelő mennyiségben koronaértékű ezüstpénz bocsátassék. Az indítvány értelmében a kamara felterjesztést fog intézni a kereskedelmi miniszterhez.

— **Válasz politikai okokból.** *Wolf* osztrák képviselő elmondhatja magáról, hogy soha senkinek a családi életét annyira meg nem mérgette a politika, mint az övét. *Bécsből* táviratozza tudósítónk, hogy az *Alldeutsche Correspondenz* jelentése szerint a családi viszálynak mégis válpör lesz a vége. *Wolf* felesége beadta a válókeresetet.

— **A sümegi múzeumnól.** *Hogy* ideális gondolkozásu kereskedők nagy vagyonra téven szert, foglalkozásukat abbahagyva, tudományos kutatásokra adták magukat, arra már sok példa volt a régi világban is. A legnevesebb volt a nagy *Schliemann*, ki trójai átsátsával világhírré tett szert. Hanem, hogy egyszerű vidéki kereskedő gyakorlati irányú foglalkozása mellett szakított magának időt arra, hogy az elméleti tudományokkal is foglalkozzék s abbahagyva egy kis időre anyagi árukiekként előnyös áron való terjesztésére, szellemi tulajdonának önzetlen és ingyen terjesztésére adta magát, az már a ritkább dolgok közé tartozik a mai anyagias gondolkodású világban. E ritkaságszámú, még ideális gondolkozásu kereskedők közé tartozik *Kaposvárott* *Darvay* Kajetan vaskereskedő, aki a *Kaposvári Szabad Lyceumban* múlt hó 28-án nagy tetszést aratott és valóban mély tudományra való felolvasást tartott, nem a nemzetgazdaság vagy áruisme, hanem a — régészeti művekről. Igen vonzóan ismertette a nagy számmal egybegyűlt intelligens közönség előtt az archeológia fogalmát, jelentőségét és ügyesen írta le a bányának, *Darvay* Káimánnek sümegi múzeumát. A szép felolvasás általános elismeréssel találkozott s nyomtatásban is meg fog jelenni.

— **Megőszölt katonai hír.** *Aradról* jelentik a Magyar Távirati Irodának, hogy a *Kossuth-nótáit* megbűntetett honvédszázadosokról szóló hír nem felel meg a valóságnak. A tisztek egyáltalán nem muzsikáltak a *Kossuth-nótá* és egészen mástermetű vétségért kaptak je'entéketlen büntetés.

(x) **Dr. Kovács kérszántja**, csakis félhold védjegyű, valódi 3 nap alatt minden kezét gyöngyöddé és lehérré varázsol. Egy tégely 1-20 K. Főraktár: Dr. Kovács gyárára Budapest, Gyár-utca 17. „Toilet tükör”; kívánára ingyen.

(x) **Egyék és adjon gyermekeinek** „Szent Anna” maltaocost, a legjobb tea- és tápsütéményt.

A miniszterek a Lukács-fürdőben.

Budapest, március 2.

A magyar kormány tagjainak a Szt.-Lukács-fürdő ünnepélyen való részvételéről, amelyről mai lapunkban röviden már megemlékeztünk, részletesebben a következő tudósításunk számol be:

Nagy ünnepe volt vasárnap délelőtt a Szt.-Lukács-fürdőnek: Széll Kálmán miniszterelnök, dr. Darányi Ignác földmivelségi miniszter és Láng Lajos kereskedelemügyi miniszter, gróf Wickenburg Márk államtitkár kíséretében, valamint a minisztériumok számos magas hivatalnokai és a tud. orvosi egyetem kiváló tanárai megjelentek, hogy személyesen meggyőződjenek a Lukács-fürdő ásványvízkiviteléről és idegei vendégek forgalmáról. Az ünnepélyes fogadtatás a körvasut elött elterülő, zászlókkal és diadal-kapukkal díszített parkban vette kezdetét, ahol a vasuti vágányokon egy vasuti vonat állott, mely 60.000 üveg Kristály-ásványvizet tartalmazó 1550 ládával volt megrakva.

Itt Palotai Rezső vezérigazgató néhány szóval üdvözölte a magasarangu vendégeket, felemlítve, hogy a vonaton magyar ásványvíz, magyar üvegekben, magyar föld termette szalmából készült tokokban és magyar erdők áiból készült ládákból messze tengerentúli országok számára fog szállítani s ott hirdetni fogja a magyar föld áldását s a magyar munka szorgalmát.

Széll Kálmán miniszterelnök gyönyörű és emlékezetes beszédben válaszolt, a következőket mondván: Igen tisztelt uraim! Egy magam, mint miniszter-társaim nevében köszönettel fogadtam meghívásukat, hogy Budára jöjünk társulatul ádásus ténykedésnek tanujleit szemlélendő. Igen szívesen jöttem ugyanis mint miniszterelnök, ugyanis mint belügyminiszter, akinek hatáskörébe tartozik a fürdőügyek vezetése, amely ügyi szoros összefüggésben van egy a közegészségügyi, mint a társadalmi, valamint a közga-dasági kérdésekkel is. Ezért érzel épen oly élénk érdeklődést a fürdőügy rendezésével kapcsolatos mozgalmak iránt s ezért jöttem én oly örömmel önökhöz, szívesen fogadva vendég szeretetüket, mert nemcsak a fürdőügyek iránt érzett érdeklődésemért elgátlhatem ki, hanem a gazdasági kérdések iránt érzett érdeklődésemnek is eleget tehetek és szemem előtt látom lefelől az önök közgazdasági tevékenységét, mely külföldön is dicsőséget szerez a magyar munkáságnak, amely, noha kicsiny nemzet vagyunk, mégis a távol külföldön is érdeklődést kelt a magyar hazá és azon törekvések iránt, melyeknek szolgálatában önök is állanak. Egy magam, mint a kormány nevében köszönetem az önök szives meghívását.

Lelek éljenzet hangzott fel a miniszterelnök ezen szavaira, mire aztán előlépet a vasuti állomás-önök, hivatalos jelentést téve a tizenegy teherkocsiból álló vonatot említett rakományáról és parancsot kért a kereskedelmi miniszteről, hogy a vonatot rendeltetése helyére — Fiume kikötő — elindíthassa. Az adott jelle a vonat elindult, 3 mozsártűvés kísérette és a Rákóczi-induló hangjai bucsuztatták el, melyet a Lukács-fürdő zenekara lelkesedéssel bucsúzott.

Széll Kálmán miniszterelnök és vele dr. Darányi Ignác és Láng Lajos miniszterek, valamint az egész előkelő, vendéglő meghívott társaság ezután felmentek a nagyszállóba disztermébe, ahol előadták azon kinematografiai és vetített színes képek sorozatát, melylyel a Lukács-fürdő a külföldön ismerteti Magyarországot és a Lukács-fürdőt, hogy ily módon a külföldiek érdeklődését s utazási kedvét felbuzdossza. Az első képek ő felsége a király s a megboldogult Erzsébet királyné voltak, melyekhez a zenekar Kölcsey Himmuszát játszott; ezután következett Fiume, Budapest és Szt.-Lukács-fürdő látképe, továbbá Szeged, Esztergom, Pozsony, Kassa városok, a Tatra-hegység, a Osorbai tó, érdekes képek a magyar nép életéből és mezőgazdaságból. Rendkívül tetszett a „Csárdás” című kép, melyen Blaháné van megörökítve, szép volt továbbá a Kristály-szobor ábrázolása a Kristály-plakát képét. Az Uránia lényképzése készítette ezen felvételeket a Szt.-Lukács-fürdő megbízása folytán, melyeket ma már Délamerika és Transvaal nagyobb városainak több színházaiban előadnak.

Darányi és Láng miniszterek megelégedésüknek meleg kifejezését adták a látottak fölött. Széll Kálmán miniszterelnök pedig a házigazdától, Palotai Rezső és Palotai Ödön igazgatóktól bebatóan tudakolta a Szent Lukács-fürdő üzemvitelét és idegenforgalmát.

Örömmel hallotta, hogy a szállodáknak minden szobái most, a téli időben is teljesen el vannak foglalva, még pedig nagyjából külföldi vendégekkel, és megnézte még a panziós vendégek aznap éntendét is.

Érdekes volt a miniszterelnök kijelentése, hogy a magyar fürdő-látogatásokról, mint azt a Lukács-fürdő példája mutatja, elsősorban a fürdőüzletadományoknak mindenre kiterjedő figyelmétől és tevékenységüktől függ s hogy ő benne egy a gyógyfürdők, valamint a magyar közgazdaság minden termelési ága meleg pártfogóra és támogatóra talál. A miniszterelnök és a miniszterek az egész idő alatt fészelenül és barátságosan társalogtak az intézet orvosával is dr. Bossányi kir. tanácsos, dr. Schulhof és dr. Fethó urakkal, valamint a meghívott vendégekkel, akik közül ott láttuk Márkus József főpolgármestert, Korányi Frigyes, Müller Kálmán és Than Károly főrendiházi tagokat, Kéthy Károly egyetemi rektort, Münnich Aurél és Vészi József orsz. képviselőket, Chyzer, Vértessy, Csatóry és Romj miniszteri tanácsosokat, Raisz Geodeon oszt. tanácsost, dr. Téry és dr. Freysz Kornél egészségügyi felügyelőket, dr. Rézsey és dr. Lichtenberg egyetemi tanárokat, dr. Schernmann tiszti főorvost, dr. Ludvík Endre kórházi igazgatót, dr. Löw Samut, Szájbelj Kálmán és Csatóry Frigyes máv. főfelügyelőket, Ojner József máv. felügyelőt, Kovács keresk. muzeumi aligazgatót, a III. kerületből jelen voltak Bencez Benő előjáró Ott Ádám ujlaki plébános, Sigmüller József helyettes plébános, az ő-budaiki rokonszenves plébánosjelöltje, budai Goldberger Samu, Benedek Sándor közigazgatási bíró, dr. Péchy János tiszti orvos.

Az ünnepség befejeződött, midőn a miniszterelnök szívesen bucsút véve távozott, kinek lebilin-
cselő szeretetreméltósága és emlékezetes kijelentései általános, mély és maradandó benyomást keltek. Nagyszámu kíváncsi közönség is nézte a Szt.-Lukács-fürdő udvarán és kertjében a szép díszítéseket, hol Sajó kapitány példás rendet tartott fenn.

FŐVÁROS

(*) **A fővárosi kölesön konverziója.** A főváros ma kapja meg a belügyminiszter leiratát, amelyben tudatja, hogy a közgyűlésnek február tizenharmadikán a huszonötmillióforintos kölesön konverziójára vonatkozó határozatát törvényességi hiánya miatt megsemmisít. A miniszter nagy részletességgel okolja meg a határozatát. A fővárosi törvény 57. szakaszának 3. bekezdése szerint a polgármester köteles a közgyűlés határnapját s tárgyszerűsét legalább 24 órával előbb szabályszerűen kihirdetni. A 3. szakasz első bekezdése pedig azt rendeli, hogy kölesön tárgyalására külön meghívóval kell meghívni a közgyűlés tagjait. A meghívót pedig legalább 24 órával előbb kézbesíteni kell. Az aktákból pedig kitűnik, hogy a városatyák nem kapták meg 24 órával a közgyűlés előtt a meghívót. De törvénytelen volt a határozat azért is, mert az ügyrend 60. szakasza szerint a huszonötezer forintnál nagyobb kölesön főléveléhez legalább száz bizottsági tag s kétharmad többség kell. A konverzióra vonatkozó ajánlat tárgyalásakor pedig csak hetvenhat bizottsági tag szavazott. A miniszter szerint a polgármester érvelése, hogy csak a konverziót elrendelő alaphatározatra vonatkoztak az ügyrend 60. szakasza, nem helytálló, mert az alaphatározat csak elvi határozat és a jogügyletet csak a konkrét ajánlat elfogadásakor kötik meg. De még ha el is fogadja a polgármester álláspontját, akkor is törvényellenes a határozat, mert a közgyűlés a konverzió kimondásakor csak 45.254.600 korona kölesön fővéletét határozta el, az ajánlat elfogadásakor pedig a jutalék s áriolyamkülönbözet fedezetéről is kellett gondoskodni s azért 46.510.400 korona főléveléssel határozott. Az 1.255.800 korona különbözet, tehát még a polgármester álláspontja szerint is új kölcsön. A közgyűlés határozatának hasznos célzatát készséggel elismeri a miniszter, de a határozat a törvényes kellékeknek nem felel meg, tehát meg kellett semmisíteni. Végül a további eljárás megindítására hívja fel a miniszter a fővárost.

(*) **Az országyűlési képviselőválasztók névjegyzéke.** Az országyűlési képviselőválasztóknak az 1904. évre érvényes névjegyzéke megállapítása céljából ma délelőtt ülést tartott a fővárosi központi választmányja Halmos János polgármester elnöklete alatt. Az ülés megnyitása után az üresedésben volt helyekre megválasztott központi választmányi új tagok letették az esküt. Ennek megtörténte után az előadó felolvasta a belügyminiszternek azt a — részünkről már kimerítően közt — körrendeletét, amelyben a törvényhatóságokat ilhívja, hogy a névjegyzéket az új törvénynek megfelelő módon, a legszigorubb tárgyalagossággal állítsák össze. A mai ülésen dr. Bródy Samu

azt a kérdést intézte a polgármesterhez, van-e hivatalos tudomása, hogy sem a községi választások, sem a tisztújítás a rendes határidőben nem lesz megtartva, s hogy az elbaltásztás iránt a kormány novelláris formában fog intézkedni. Halmos János polgármester megjegyezte, hogy az a kérdés szorosán véve nem tartozik ugyan a központi választmányi ülése elé, de mégis kijelentheti, hogy mindezekről hivatalos formában nincs tudomása.

Beszék után megalakították az összeíró küldött-ségeket.

(*) **Vasuti ügyek.** A Budapesti Közuti Vaspályatársaság terveket nyújtott be a fővároszhoz, hogy a Váci-körúti vágányokból kiágazólag, a parlamenti épülethez egy vonal — az Alkotmány-utca át — akként vezetessék, hogy az a Külsőáder-utca torkolatánál a Margit-hídi vágányokba, illetőleg a budai irányba beáttessék. Erre az ügyre nézve, minthogy kiegészítésre vár az elintézés, a bizottság azt határozta, hogy függőben tartassék. — A Budapesti Villamos Városi Vasutársaság előterjesztést tett az iránt, hogy a nagymező-utcai vonalát az Andrássy-uton keresztül a Váci-utig akként hosszabbíthassa meg, hogy szerves összeköttetésbe jöjjön az Akadémiahoz vezető vonalal. A bizottság ehhez hozzájárult azzal, hogy a fővárosra ebből a vonalépítésből semmiféle teher se háruljon.

SZÍNHÁZ, ZENE

** **Faludi Gábor alapítványa.** A Vigszínház művészgárdájának és a színház vezetőségének pályafutásában egyképpen jelentős dátum lesz mindenkorban a mai nap. Ma délelőtt tudatva Faludi Gábor, a Vigszínház általános becsült és kedvelt igazgatója művészeivel, hogy a kebelükben tervezett nyugdíjalapjuk megteremtéséhez *husezer koronás* alapítvánnyal járul hozzá. A Vigszínház művészei testületileg jelentek meg bököz igazgatójuknál s Hegedűs Gyula lelkes beszédben köszönte meg kollégái nevében a nagylelkű adományt. A művésztárok megbízásából ígéretet tett a szeretett igazgatónak, hogy törhetetlen ragaszkodással, munkával és nemes törekvéssel fogják meghálálni igazgatójuknak irántuk táplált jóakarát. Faludi Gábor válaszában meghatottan jelentette ki, hogy életének legboldogabb napja lesz az, amikor a Vigszínház nemesen törekvő művészeinek is meglesz a jól megérdemelt nyugdíjalapjuk. — A magyar színművészet és kultura barátai örvendetesen veszik majd tudomásul a Vigszínháznak ezt a családi ünnepszámába menő fontos eseményét. Jelenti az nemcsak azt, hogy a Vigszínház kiválóan kedvelt és elismert gárdájának egy életbevágó régi óhaját is jutott közelebb egy óriási léppéssel a megvalósuláshoz, hanem bizonyoság tesz az egész jeles műntézet konszolidált-ságáról. Jelenti azt, hogy a közönség elismerte és honorálta ennek a szép budapesti színháznak törekvését, a magyar színpadi művészet emelésére irányuló küzdelmeit. A közönségnek pártolásában és szeretetében erősödhetett meg azután ez a műntézet annyira, hogy eljuthatott e mai szép ünnepéhez és elérte azt az anyagi biztosságát, amely további működésének szilárd alapul szolgál. E konszolidáltságnak elég jó jele például az is, hogy a Vigszínház igazgatósága magyar színházaknál szinte ritkaságszámba menő szerződésekkel láncolhatja magához tagjait. Ertesztülésünk szerint csak a legutóbb is tizenegy éves szerződéshez juttatta Hegedűs Gyulát, tizenkét éves szerződést adott Szerényi Zoltánnak, s hasonló szerződéssel kínálhatta meg a színháznak még több tagját is. Mindez fényes jele annak, hogy a Vigszínház az avatott vezetés mellett a virágzás jegyében él és halad.

** **A Kéz kezet mos sikere.** A Vigszínház ujdonsága, a *Kéz kezet mos* legnap előadása, amely minden zugában megtelt nézőter előt folyt le, ismét bizonygatót tett arról a rendkívüli vonzerőről, amely Hercegg Ferenc vigjátékának a szezon legkiválóbb sikerét hozta meg. A darab szikrázó szelleme, az előkelősége mellett is maró szatira, amely a nyelvvezeten végigvonul, a miniszteri kegyért versengő mulatságos alakok és a vidám helyzetek kifünő hangulatban, egyre fokozódó derültségben tartótták a közönséget. Kiváló érdeme volt ebben Hegedűs Gyulának, aki az udvari lakáj szerepében bőségesen érvényesítheti ellenállhatlan komikumát. Szerényi, Vendrey, Tapolcai, Rónaszéky, Tanay és a többiek mókái közben Csillag Teréz, B. Kertész Ella, Fenyvesi és Góth a darab szerelmi cselekménye iránt kötik le a közönség figyelmét. Művészi játékukért minden este zajos, lelkes ünnepelésben részesülnek. A *Kéz kezet mos* a hét minden estéjére ki van tűzve.

** **Massenet új dalműve.** Massenét, a hírneves francia zeneszerző, új vig operán dolgozik. Címe *Cherubin* s szövegét Craisset és Cusin írták az előbbiek hasonló című darabja után, melyet a Theatre Francais

fogadott előadásra, de néhány nappal a darab főpróbája előtt hirtelen lemondtak az előadásáról.

**** Jótékonycein hangverseny.** A Vasuti és Hajózási Klub helyiségeiben fényes hangverseny rendezett a Frankl A. Herman és Fiai cég személyzete az állásfokú alkalmazottak javára. Horner Dezsőné egy Liszt-rapszódiai hatáson adott elő. Mezei Jolán szép énekszámai után Szirmai Albert művészi készséggel adta elő zongorán három, mély invencióra való, remek szerzeményt; a tetszésnyilvánítás, amely e szám után elhangzott, egyaránt szólt a tehetséges komponistának s az előadó művésznek. Bárdossy Jolán kedves énekszáma után Győző Lajos, a Vigszínház tagja pazar humor imitációkat mutatott be. Két ügyes gyermek-szerelője is volt a koncertnek: Petschauer Margit igen szöveg-cimbalmozott, Radó Kornélia meg igazi szubrett-talantummal énekelte és mókázott. A sikerült hangverseny után táncmulatság következett.

**** Hegyi Aranka Pécsétt.** A pécsi Nemzeti Színház mint onnan írják. szombaton és vasárnap, Hegyi Aranka vendégszereplése alkalmából, zsufoiva volt. A művésznő a *Katalin és Lili* cimszerepében lépett fel, mindkét szer nagy tetszést aratva. A közönség felvonásunként számtalanszor kihívta és virágokkal árasztotta el. A színház hatalmas babérokzoruval is meglepte és második felépése után lakomát rendezett tisztelőire.

**** Magyar Színház. Verő György szép darabja.** A *hajusz* ma jubileumot ért, huszonötödésztör adták egészen telt nézőtér előtt. Az előadás szereplői a régiek voltak: Pálmay Ilka, Tomcsányi Rusi, Sziklatiné, Sziklai, Rátónyi és a kolosszális és kedves humoru Tótfalvi, aki már az első szerepléssel is a színház erős oszlopának bizonyult.

**** A „Modell” Miskolcson.** Tegnap este volt a miskolci színházban a *Modell* című operette első előadása. A cimszerepet Sziklay Szeréna játszotta és betétképp nagy tetszessel énekelte el Görény Bertalanak „Harisnya-kuplé” című szerzeményét.

**** Renan megbukott darabja.** A berlini Lessing-Theater egy jótékony célra rendezett matinéban bemutatá tegnap *Renan*nak, az elbunyit, nagyhrú francia tudósnak, hátrahagyott drámáját, *A journal apátinét*, mely sehol nem került még színpadra. A darab előadási jogát Renan leánya engedte át a berlini színháznak a jótékony célra való tekintettel. *Renan* darabja, mint a berlini sajtó konstatálja, nem színpadképes munka. Vannak egyes poétikus finomságai, de sem tekintéje, sem dialógusai nem színpadképesek. Egyes komolyabb jelenetekben — netvetik is a darabon.

**** Kerner István Madridban.** Madridból táviratozzák: Kerner István, a budapesti m. kir. Operaház és a filharmóniai társulat karnagya ma este lépett fel először a madridi nagyzenekaru hangversenyen s nagy sikert aratott. A három szakaszba osztott műsoron a következő művek voltak: Händel: Concerto, Csajkovszki: 1812 nyitány, Beethoven: V. szimfónia, Liszt: I. Magyar Rapszódia, Wagner: Szigfrid halála és Tannhauser nyitány. A madridi közönség lelkesen ünnepelte Kerner karnagyt. Händel művét megismételték s Csajkovszki műve után tiszter szólították a dobogóra. A következő hangversenyen, amely március 8-án lesz, Kerner el fogja dirigálni a Hunyadi László nyitányát.

**** Két párisi siker.** Két párisi színházban aratott nagy sikert az idet évad két francia bohózat terméke. Az egyik *Hennequinnek Heveuse* című bohózat, mely a főszerepben Réjane asszonyt, talált nagy tetszésre a Vaudeville-színházban, a másik *Alfred Capusnek Le beau jeune homme* című darabja amelynek szintén határozott sikere volt.

**** Az angol király a londoni német színházban.** Edvárd angol király a napokban végignézte a londoni német színház egy előadását. Edvárd király, ügylészik, a német bohózatnak nagyobb barátja, mint a komoly germán muzsának, mert az azzap előadásra kiűzött *Elsőlyudt, harangok* Hauptmann Gerhardt mesedrámája helyett az *Im bunten Rock* bohózatot adták elő. A darabváltozás egyenesen a király kívánságára történt.

egyike, melyekkel háromkötetes művét: *Aszesthetika történetét* a közelmúlt és a jelen főrevéseinek vizsgálata által kiegészíteni szándékozik.

A tetszéssel fogadott előadás után Réseey Viktor vendég mutatta be *Gaszus Antal humanista kiadatal műve* cím alatt azt a ködöket melyet a szepes-várai templom tornyában talált. Antonio Gasó lorának egyik leghirebb orvosa volt és Pádúában ismerkedett meg a magyar tudomány-pártóió ióurakkal. Mint humanista bölcselet író, a Thurzók magukkal hozták hazánka, ahol a Mátyás udvarabeli humanistákkal élénk összekötetésben élt. Thurzó János mint krakói polgármester magával vitte házi tudását, ki ott Zsigmond lengyel királyt kiragadván a halál torkából nagy tekintéltyre tett szert. Thurzó Zsigmond várdi püspök számára írt ez ismerleu munkája a *viruló férfior fenntartásának feltételeiről* szól. Réseey kimutatja, hogy a ködex később Henkel Jánosé, Maria királyné udvari papjává volt, akit Thurzó magával vitt kanonoknak Váradra s aki később, mint a reformáció híve működött a felső vidéken. Könyvtára híres volt. A felolvasó ajánlat, hogy a jeles kéziratot kiadásra felajánlja az Akadémiának, köszönettel fogadták.

○ A Jogállam jog- és államtudományi szemle, melyet *Edvi Lás Károly* igazkerkeszede mellett *Dr. Baumgarten Nándor* és *Dr. Gyoma Zsigmond* ügyvédek szervekstenek, most megjelent III. (márciusi) füzeté az aktuális közlemlények érdekes sorozatát közli. *Rohonyi Gyula* országgyűlési képviselő belezeti értékes tanulmányát a főrendiház tagjainak összehírdetlenségéről. *Dr. Jászai Viktor*, egyetemi m. tanár, *Klotár és obrukóci* című cikke a mostani parlament helyzetéről fogva közérdeklődésre számíthat. *Ornódy Vilmos* vezérigazgató belezeti nagy tanulmányát az anyagi biztosítási jog terén szükséges reformokról. Végül a bírói fizetések rendezéséről találunk kiváló elmeállal megírt cikket, mely a sérelmek orvoslása céljából konkrét javaslatot is terjeszt elő. Az állandó rovatokban találjuk *Jászai Oszkár* igen szép nekrológiát *Kuncz Ignác* egyetemi tanárról, továbbá *Dr. Heil Fausztin* közigazgatási bíró tanulmányát a büntetőjogi gyakorlat köréből; *Dr. GoldSimon* kritikái megjegyzéseit az 1902. évi biztosítási joggyakorlatról s *Dr. Bolla Árpád* tanulmányát a polgári törvénykönyv tervezetének egy lejezetéről. Itt találjuk még *Dr. Börsök Andor* az igazságügyminisztériumban beosztott kir. albíró kitűnő feldolgozásában az igazságügyminisztérium gyakorlatát házassági ügyekben. Nagy feltűnést fog keiteni a Magyar igazságügy Fiumében című cikk, mely a fumei visszás törvénykezési állapotokat élénk színekkel esetelei. Gazdag és változatos döntvénygyűjtemény zárja be a kiváló gondallal szerkesztett ioytörny é füzeteknek tartalmát. A Jogállam előfizetési ára egész évre 16 korona, 5 füzetre 8 korona, mely összeg a Jogállam kiadóhivatalába (Budapest, IV., Havas-utca 7.) küldendő.

○ A nemzeti hadsereg eszméje. Az idegen uralom már-már végromlással egyezteté hazánkat, amikor állami életünk legválságosabb korszakában, Zrinyi, a költő államférfiu és hadvezér, tüneményeszerű ihletéssel megismeri a veszedelmet, melyben nemzete forog. S a hazaszeretet és vitézség hősi énekét zengő ióur beáll nemzete tanítójának: kimutatja, hogy csak nemzeti hadsereg védheti meg hazánkat a végromlástól; megmutatja, miképpen kell legféléttetebb kincsünket, szabadságunkat megvédenünk, hogy örökös tartományként a német birodalomba ne olvadjunk. Zrinyi politikai és hadtudományi eszméi azonban mindaddig holt kincsetnek heverték irodalmunkban. Csak mióta *Körösi Sándor* kimutatta hogy Zrinyinkat politikai, társadalmi és hadi állapotunk megismerésére Machiavelli tanulmányozása képesítette, mint ahogy az ujkor egyéb világ-történelmi nagyságának s az állami- és hadtudomány jelesebb művelőinek is Machiavelli adta meg az alap tudományok fejlesztésére: csak azóta kezdjük Zrinyit és prózai munkáit igazán megérteni. *Körösi Sándornak* Zrinyi és Machiavelli című, az Athenaeum bizományában most megjelent művét olvasgatva, a sokat szenvedett firenzei bölcsek, Machiavellinek, alakja és eszméi mellett tisztán világosan, igazi nagyságában bontakozik ki Zrinyink tüneményeszerű alakja szemünk előtt. A munka az Athenaeum bizományában nyolcadik évf terjedelemben jeent meg. Ára 2 korona.

○ Szövetkezeti gabonaraktaíraink címen egy füzetet bocsátott közre *Dr. Horváth János.* A füzet a könyvhöz csatolt 20 ábrával az egész közraktári intézményről világos képet nyújt. A könyv ára 2 korona.

hoz, *Vasvármegye*nek a tózse reformálása iránti feliratához a törvényhatósági bizottság is csatlakozott; ellenben Debreczen városnak az unjonelészám tellemelést tárgyzó törvényjavaslat elleni felirata állított a megyegyűlés — miután e tárgyban már felírt — napirendre tért s végül bizottságot küldött ki a törvényhatóság saát kebeléből a végből, hogy az orosháza-szenes-csongrád új vasut kiépítése érdekében, a vármegyei hozzájárulás megállapítása végett az engedményeseket tárgyaljon és e tárgyalás eredményéről a legközelebbi megyegyűlésen jelentést tegyen.

— (Szatmár-Németi város) törvényhatósága február 27-én népes rendkívüli közgyűlést tartott, amelynek tárgya a város adósságainak konvertálása volt. *Papp Géza* polgármester javaslatában kimutatta, hogy ma a város összes adóssága kitesz 14,725,039 koronát. Ha ezen egyesített adósság után 4%-ot fizet a város, évente meg fog takarítani a jelenlegi állapotokhoz képest 13,378 koronát, mely 50 évi alatt 279,520 koronát tesz ki. A törvényhatóság a javaslatot egyhangúlag elfogadta. A város a konvertálást a Magyar Jelzálog-Hitebankkal veti keresztül.

— (Ungvármegye) törvényhatósági bizottsága február hó 27-én tartotta meg gróf *Török József* főispán elnöklése alatt rendes közgyűlést. A közgyűlésen előtűttek be a nyugdíjazás következtében megíresedett n.-bereznai főszolgabírói állást, amelyre *Dr. Nekrebeczky György* szolgabíró választották meg *Dr. Blaszovszky Vilmos* szolgabíróval szemben. Szolgabíróvá *Dr. Nagy Béla* IV. ajajgyzó, ennek helyére pedig *Jahy Endre* gyakornok választották meg. — Az alispán indítványára e határozta a közgyűlés, hogy *Freczké Gyula* munkácsi és *Mészáros Gyula* szalmán püspökköket kitüntetésük alkalmából küldöttségéig fogja üdvözölni.

Nyitlér.

Özv. Melocco Lénárdné szül. Modlitha Borbála mint a megboldogult neje, **Hugó, János, Katica** és **Győző (Rudnai)** mint gyermekei, **Lenarduzzi János** mint veje, **Melocco Hugóné** szül. Modlitha Marika mint menyje, **Lenarduzzi Tivadar, Margit** és **Angyalka** mint unokái úgy a maguk, valamint az összes rokonság nevében is szomorodott szívvel jelentik, hogy forrón szeretet és felejtönetlen jó férje, illetve atyjuk, apósuk, nagyatyjuk és rokonuk

Melocco Lénárd

cementgyáros és építési vállalkozó, f. évi február 24-én, hajnali 2 órakor, életének 61. és boldog házasságának 33. évében S.-Remoban rövid szenvedés után az Urban csendesen elhunyt.

A megboldogult hült tetemei f. é. március hó 5-én, esütörtökön délután 3 órakor fognak a gyszaházban: III. ker., Ürömi-utca 24—32. szám alatt a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni és az I. ker. farkasréti temetőben levő családi sírboltba örök nyugalomra helyezni.

Az engesztelő szent miséldozat pedig f. évi március hó 6-án, délelőtt 10 órakor fog a III. ker. újlaki plébánia templomában az egek Urának bemutatattani.

Budapest, 1903. március hó 3-án.

Áldás és béke lengjen drága porai felett!

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

VIDÉK

— (Csongrádvármegye) törvényhatósági bizottságának február 27-én tartott közgyűlése keretében nyújtotta át *Csató Zsigmond* főispán a földművelésügyi miniszter által öt megyebelü gazdasági munkásnak és cselédnek kitüntetésűi adományozott 100—1000 korona jutalmódját, az esísméro díszkormányt, valamint két főrevő kigazdának is ekkor nyújtotta át a vármegye gazdasági egyesület részéről a gróf Károlyi Imre-léle alapítvány kamataiból adott 200—200 korona jutalmódját és elismerő oklevelet két olyan megyebelü kigazdának, akik magukat ökszerű mezőgazdasági üzemükkel kitüntették. A közgyűlés további jóajánlás kőzönetet szavazott a törvényhatóság a földművelésügyi miniszternek azért a nagylelkűségért, amelylyel a csongrádvármegyei első sorban szentesi munkásházak építésére, a vármegye kezelésébe 40,000 K. államségélyt adott és egyttal megállapította a módoszatot, melyek mellett e segélyösszegből a házipótló munkások kamatnélküli kölcsönt kaphatnak. Győr városnak a pártaj ellen irányuló feliratahoz, Somogyvármegye közönségének a magyar földnek magyar kézen való megtartását célzó törvények alkotása iránti felirata-

MŰVÉSZET

□ A Magyar Képzőművészek Egyesülete holnap, kedden esti hat órakor tartja évi rendes közgyűlését a Múcsarnok tanatótermében. Az újabb közgyűlés megtartására azért van szükség, mert a legutóbb tartott közgyűlésen megválasztott tisztikar a választást nem fogadta el, amál fogva, hogy ezen a közgyűlésen csakugyan kevesen voltak jelen.

TUDOMÁNY, IRODALOM

○ A Magyar Tudományos Akadémia I. osztálya ma délután *Heinrich Gusztáv* elnökletével ülést tartott, melynek első tárgya *Jánosí Béla* levelező tagnak székioglaló értekezése volt az *esztetikai hatás tényezőiről*. A dolgozat azoknak a tanulmányoknak

TÖRVÉNYSZÉK

§§ Nemzetiégi pör Budapesten. A budapesti esküdtszék érdekes pört tárgyalt e hónap 21-én. Az ügyészség igaztás büntette miatt állítja az esküdtek e *Hurban* Szvetozárt, a hirbéd pánszav agítót, aki minduntalan dolgot ad a magyar igazságszolgáltatásnak.

§§ Március havi esküdtszéki tárgyalások. A budapesti büntetőtörvényszék esküdttörósága e havi ülészekében a következő bűnügyeket fogja tárgyalni: Március 17-én *Tessler Lajos* halálát okozó sulvos testisértés, március 19-én *Lovács Sándor* szándékos emberölés kísérlet, március 21-én *Hurban* Szvetozár igaztás, március 21-én *Sas Armin* rágalmazási, március 26-án *Kovács László s tarsa*, március 28-án *Reinitz Vilmos* rágalmazási és március 30-án *Járó József* szándékos emberölés kísérlet bűnügyeit.

§§ Soos Kálmán ügye. *Dr. Sárkány* vizsgálóbírónak *Soos Kálmán* bíró további szabadlábban bagyására vonatkozólag hozott végzése ellen a királyi ügyészség a vádtanácshoz folyamodott. Az iratok ma délelőtt ismét a vádtanácsba kerültek s itt *Makner*

Arthur bíróknak adták ki, aki már előleges referense volt ez ügynek. A vadmónás azonban ma még nem határozott a vizsgálói fogság elrendelésének kérdésében, mert dr. Vaisz Sándor, Soós Kálmán védője az ügyészi felhívomódás érveire ellenérvételeket ad be írásban holnap reggel s így a váditanács csakis a holnapi napon fog döntheteni.

§§ Kirendelt közbüvök. A budapesti tábla előtt tartandó televbíteli tárgyalásokhoz az ügyvédi kamara a következő ügyvédeket rendelte ki közbüvökül. Az 1903. március 3-7: az I. főt. tanácsos dr. Hets Ödön, helyettesül dr. Irizs Adolf; a II. főt. tanácsos dr. Héder Lajos, helyettesül dr. Edvi Illés Károly; a III. főt. tanácsos dr. Jakobi Béla, helyettesül dr. Komjáthy Béla. — 1903. március 9-14-ig: az I. főt. tanácsos dr. Káldor Gyula, helyettesül dr. Krasznay Ferenc; a II. főt. tanácsos dr. König Ferenc, helyettesül dr. Kovács Ernő; a III. főt. tanácsos dr. Kola Vilmos, helyettesül dr. Körösi Manó — 1903. március 16-21-ig: az I. főt. tanácsos dr. Krieszhaber Adolf, helyettesül dr. Ladányi Gyula; a II. főt. tanácsos dr. Kéty István, helyettesül dr. Messinger Simon; a III. főt. tanácsos dr. Lang Gyula, helyettesül dr. Molnár Jenő. — 1903. március 23-28-ig: az I. főt. tanácsos dr. Metzler Gusztáv, helyettesül dr. Molnár Mór; a II. főt. tanácsos dr. Molnár Gyula, helyettesül dr. Mandel Sándor; a III. főt. tanácsos dr. Murányi Elemér, helyettesül dr. Nagy Emil. — 1903. március 30-tól április 4-ig: az I. főt. tanácsos dr. id. Környei Ede, helyettesül dr. Nyir István, a II. főt. tanácsos dr. Pártos Béla, helyettesül Pollák Illés, a III. főt. tanácsos dr. Mihálovics Béla helyettesül dr. Parall Ferenc.

TÁVIRATOK

Frága, március 2. Dr. Rieger, az urakháza tagja, néhány nap óta beteg. Állapota nem ad ugyan okot aggodalomra, de magas kora mellett nagy kiméltre szorul.

A készfzetések.

Bécs, március 2. Holnap a pénzügyminiszteriában szaktanácskozás lesz a készfzetések felvételét megelőző kérdések rendezése céljából. Ezen a konferencián fog szóba kerülni a 20 és 10 koronás bankjegyek további forgalomban tartásának elrendelése, az 5 koronások számának szaporítása, továbbá az Osztrák-Magyar Bank 300 millió koronányi zálogleveleinek kérdése.

A hármas-szövetség az olasz kamarában.

Róma, március 2. *Firmeri* képviselő kérdést intézett a külügyminiszterhez arra a híresztelésre vonatkozólag, hogy a hármas-szövetségi szerződés rendelkezései szerint Ausztria-Magyarországnak minden területi terjeszkedése hasonló értékű területi kompenzációt vonna maga után Oroszországra javára. *Baccelli* külügyi államtitkár azt válaszolja, hogy ha a kérdésre igenlő vagy tagadó feleletet adna, közölnie kellene, hogy mi van a hármas-szövetségi szerződésben. Minthogy azonban ez a szerződés titkos, sajnálja, de választ nem adhat.

Frigyes főherceg Potsdamban.

Potsdam, március 2. *Frigyes* főherceg ma délután a testőrezred kaszárnyájába ment és megnézte az ezred istállóit. Onnan azután a Lustgartenbe ment, ahol szemlélt tartott az első gárdaezrednek két százada felett. Azután a bornstadti mezőre ment ahol a gárda géppuska-osztályát nézte meg. Időközben odaérkezett a gyalogsági iskolazászlóalj is, amely az előbbi osztályaljal itt megütközött. Délután 1 órakor a főherceg visszatért a kastélyba.

Árvizek Amerikában.

Pittsburg, március 2. Egész Nyugat-Pennsylvania-ban árvíz pusztít, mert az Ohio folyam és két mellékfolyója, az *Alleghani* és *Monungahola* kiáradt. Sok száz ember kénytelen volt lakását elhagyni és magasabb emeletekre menekülni. A sík vidékeken 55 gyárban szünetel a munka, úgy hogy 30.000 munkás vesztette el ideiglenesen a keresetét. Általában a víz spadófelében van, de *Wheelingben* (Nyugat-Virginia), ahol az Ohio még folyton árad, veszedelmes a helyzet és attól tartanak, hogy ott is be kell majd szüntetni a gyári üzemet.

Roosevelt a színesek mellett.

Washington, március 2. *Roosevelt* elnök egy leveiben nyilatkozott arról a vitás kérdésről, amely abból támadt, hogy a déli államokban színesbőrű embereket neveznek ki államszövetségi hivatalnokká. Az elnök azt mondja a levélben, hogy magát a szint éppoly kevéssé tekintheti akadálynak a hivatalok betöltésénél, mint a vallást vagy a származást. A déli államok sok polgárának magatartása megépli őt, de nem fogja visszatartani attól, hogy csak egy hájszállyal is eltérjen attól a politikától, amelyet maga elé tűzött.

Az Egyesült-Államok szenátusából.

Washington, március 2. *Roosevelt* elnök proklamációt írt alá, mely a szenátust e hó 5-re rendkívüli ülészsakra hívja egybe. A napirend tárgya a *Panama-csatorna-szerződés* és a *Cubával kötött viszonzozági szerződés* elfogadásának biztosítása.

Viharok az atlanti partokon.

Havre, március 2. Ma délelőtt rendkívül viharos északnyugati szél rohanó árt korbácsolt fel. A *St-Francois* negyedét elöntötte a víz. A vihar két óra hosszat tartott, mire a víz leolyt az utóakról. A *Bretagne* tranzatlanti gőzös nem tudott elindulni.

Hangestünd, március 2. A vihar alatt tegnap két halászhajó felborult. Az egyik hajónak négy emberből álló legénysége a vízbe fullt a másik hajóról három ember fullt a vízbe. Két embert megmentettek.

La Rochelle, március 2. Itt heves vihar dühöng, de eddig nem érkezett jelentés a tengeren történt szerencsétlenségről.

Dover, március 2. A csatornában borzasztóan habborog a tenger. A déli parton fekvő városkában a kikötők és a szomszédos utcák erősen megrongálódtak. *Épületek összeomlása következtében* több szerencsétlenség történt.

Queenstown, március 2. A *Marion* gőzös amely tegnap este Bostonból ideérkezett, amikor tovább akart menni Liverpoolba, a kikötői bejárata előtt zátonyra került. Este előtt aligha sikerül kiszabadítani a megfeneklett hajót, amelynek fődélzetén 98 utas van.

Hamburg, március 2. Az Északi-tengeren nagy vihar dühöng. A *Cambrian* angol gőzhajó elsüllyedt. A 24 főnyi személyzet vízbe fulladt, csak éppen a hajóács menekült meg egy napj hányattatás után.

Közgazdasági táviratok.

New-York, március 2. *(Terményszáds.) (Zárlat.)*
Gyapot: *New-Yorkban* helyben 10.35 (10.05). Márciusra 10.21 (—, —). *Juniusra* 9.92 (10.05). *New-Orleansban* helyben 9.75 (9.15). — *Petroleum:* *Stand white New-Yorkban* 8.20 (8.20). *Stand white Philadelphában* 8.15 (8.15). *Raffined in Cases* 10.50 (10.50). *Credit Balances at Oil City* 1.50 (1.50). — *Zsír:* *Western steam* 10.10 (10.05). *Rohe* és *Brothers* 10.25 (10.25). — *Tengeri irányzata* állandó. — Márciusra 57.5/4 (58,—). — *Májusra* 58.5/4 (58.1/4). — *Juliusra* 51. — (—, —). — *Buza irányzata* szilárd. — *Piros ősz* helyben 82.5/4 (82.5/4). — *Márciusra* 84.5/4 (84,—). — *Juliusra* 78.5/4 (78.5/4). — *Szeptemberre* 76.5/4 (—, —). — *Gabona szállítási díja Liverpoolba* 1.5/4 (1.5/4). — *Kávé:* *lair Rio* 7. sz. 6.5/4 (5.5/4). — *Márciusra* 4.30 (0,—). *Juniusra* 4.55 (4.50). — *Liszt:* *Spring Wheat* clears 3.05—3.10 (3.05—3.10). *Cukor:* 3.1/4 (3.1/4). *On:* 30.40—30.75 (29.50—29.90). — *Béz:* 13.37—13.62 (13.25—13.40). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Ohio, március 2. *(Terményszáds.) (Zárlat.)*
Buza irányzata szilárd. — *Máj-ra* 77.5/4 (77.5/4). — *Juliusra* 78.5/4 (78.5/4). — *Tengeri irányzata* állandó. — *Márc-ra* 55.5/4 (55,—). — *Zsír:* *Márc-ra* 9.75 (9.60). *Máj-ra* 9.75 (9.62). — *Sealonna short clear* 9.93 (9.93—, —). — *Sertészsír:* *Májusra* 18.20 (18,—). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK

Agglegények dala.

Szeresd a nőt, de lelkedet
A szerelemre föl ne tedd.
Légy bátor, teltre, harra kész,
Igazgasson a szív s az ész;
Parancsolj sorosdnak eszeddel,
Add másoknak a szvedet,
Es soha, soha ne feledd el:
Szeresd a nőt, de lelkedet
A szerelemre föl ne tedd!

Rajongni nőért még nem árt,
De tőle üdvödet ne várd.
Szesélyes, ingatag a nő,
Ha hü, akkor is csalfa ő;
Csak inceleag az érzelmmel,
Mosoly és könnyje csinált;
Szeresd a nőt és ne feledd el:
Rajongni nőért még nem árt,
De tőle üdvödet ne várd.

A szíve göggel van tele
És gyöngösége fegyvere.
Azt mondja: ő csak gyöngye nő,
S verődő gyötrelmebe sző.
Vigyázz! lelked kilopja csellel,
Aztán játékok üz vele;
Öleld a nőt, de ne feledd el:
A szíve göggel van tele
És gyöngösége fegyvere.

A nő szíven a szerelem
Kis csónak zajgó tengeren.
E csónakra ne bízd magad,
Halálos mélységbe ragad.
Imádd a nőt, de nem szíveddel,
Szerelmed ajkodon legyen,
Csókold a nőt, de ne feledd el:
A nő szíven a szerelem
Kis csónak zajgó tengeren.

Bródy Mihály.

— **Marconi tanuló-evel.** Az olaszok nagy nemzeti dicsőségét: *Marconit*, a drótnélküli táviró feltalálóját honfiai most mindenféle módon ünneplik. Kikutatják összes kalandjait az emi iskolától egész a technikaig. Nagyon fiatal ember még, mert 1880-ban kezdte az elemi iskolát *Firenze* egyik magániskolájában. El még az igazgatója, *Papini*, aki elmondotta, hogy a híres feltaláló nagyon komoly volt; gyakran mélyedett gondolataiba s azért társai *inglisinok* s, a kis angolnak csufolták. Bővebben nyilatkozott tanítónője, *Cavallera* Lujza, aki most hetvennégy esztendő. Ő is igen jó viseletű fiúnak jellemzi *Marconit*, de hozzáteszi, hogy *tehetségtelen nagyon közepes volt* s Lujza kiszasszonynak csak kellett vele vesződnie, míg az összeadás legelemibb titkaiba bevezette. *Marconinak* küönösen nagy tehetsége csak középiskolai diák korában mutatkozott.

Mint minden híres emberről, *órá* is sok anekdota kering. Egy olasz újság a következő kedves visszaemlékezést írta meg róla:

Marconi technikus korában Livornóban lakott egy családnál, ahol két gimnáziumi tanár is lakott. Marconi háziasszonya egy napon villamos csengőket vezetett be a lakásába s mikor az ifjú technikus ezt látta, így kiáltott föl:

— Ugyan mire való ezt a sok drótot a falba húzgálni? Miért nem szől nekem, megcsináltam volna én ugy, hogy drót nélkül is lehessen csöngetni.

Az asszony persze kétségbeesett, hogy sok pénzt hiába kidobott.

A két tanár dühösen szől közbe, hogy az lehetetlen.

— Nem lehetetlen, — felelte Marconi.

— Akkor bizonyítsa be!

— Be is bizonyítom. Jöjjenek egy óra múlva a szobamba, majd meglátják.

A két tanár kíváncsi volt és a kitűzött órában a technikus szobájába mentek. Előbb gyanakodva körünnétek, de nem láttak semmit, csak két szerkezetet. Az egyiket Marconi egy spró végére kötötte és azt odaadta egyik tanárnak.

— Tegye ezt valamelyik sarokba. Ön pedig — szől a másik tanárhoz, átadva annak a csengőt — ön pedig vigye ezt egy másik részébe a szobának és tegye le.

A két tanár engedelmességet és a csengő megszólalt. Hiába alingatták mindentelre, a csengő szől. Keresték a drótot, de nem találták sehol. Kénytelenek voltak belátni, hogy Marconi igazat mondott.

— Nagyon ügyesen csapott be bennünket, — mondta az egyik tanár. — de mégis szeretném tudni, hová rejtette el a drótokat!

Ma már persze a két livornói pró esszor is érti, hogy mit csinált Marconi a dróttal.

Budapesti Napló

részére

Apró hirdetéseket

és

Előfizetéseket

elfogadnak a következő lapelárusító helyeken:

Breuer Nővérek, Teréz-körút és Podmaniczky-utca sarok.

Adler Leóna, Lipót-körút.

Fischer József, Váci-körút 80.

Orv. Véber Vilmós, Váci-körút 15.

Földmann Mórné, Marokói-utca 1.

Mesch utóda, Dorottya-u. 2. Magy. király-szálló.

Weitzsaeck Jakab, Király-utca 1.

Riedl Sándor, Király-utca 59.

Bendix Józsefné, Andrássy-ut 50. Oktogon.

Deutsch Miklósné, Andrássy-u. 38.

Schmeller Mórné, Dob-utca és Király-körút sarok.

Sopronyi V., dohány-nagytervező, Kerepesi-ut 1.

Orv. Hallada Anna, Múzeum-körút 10.

Szántó Mór, Kecskeméti-utca és Kálmán-tér sarok.

Deutsch Julia, József-körút 50. Baross-utca sarok.

† Neger milliommok Amerikában. A newyorki Sun szerint New-Yorkban mintegy kétszáz-háromszáz neger milliommok él. Nagyon nehéz ezeknek a milliommoknak az életmódjába belekényszeríteni, mert sokkal elzárkózottabban élnek, mint Olaszország és Spanyolország büszke főurai. Nem ugyan büszkeségből vonulnak vissza a neger milliommok, hanem nem akarják kitenni magukat annak, hogy gazdagságuk mellett is megvessék őket. Az előkelő utcáknak nem laknak, mert nagyon rossz szemmel nézik szomszédokat, hanem elvonulnak a Central-park mellékutóiba vagy Brooklyn villanegyedébe. Senkinek sem alkalmatlanok szegények, mert úgy visszahúzódnak, ahogy csak lehet. Ellátogatnak ugyan néhány előkelőbb étterembe, de nagyobbára otthon szórakoznak és mutatnak, néha tejedelmi bevándoroltatják ki. Cselésdégük fehére, többnyire oly befénydortottak, kiket még nem n. ételezett meg az amerikai előítélet. Fekete szolgákat azért nem tartanak, mert ezek nem képesek különbséget látni közöttük és uraik közt (akárosok a cigányok) s a köteles tisztelettel sohasem adóznak a gazdáiknak. Gyermkeiket kollégiumba küldik, többnyire a washingtoni Howard-egyetemre, melyet kivétel nélkül szívesen látogatnak. New-York negér bohócainak a gyűléshelye különben az 53. utca, a 6. és 9. avenue közt, hol egymás mellett szoronganak a több-kevesebb lényűen berendezett boarding-houseok, sport-, színész- és zenészkлубok. Innen kerülnek ki a híres neger dalköltők, mint például Paul Dunbar.

† Mennyi kőszént használnak el a tengeri hajókon? Egy magyar tengerészkapitány, aki idegen hajóársaságok hajóján is teljesített szolgálatot, érdekes adatokat közöl az oceánjáró hajók szénfogyasztásáról. Feljegyzései szerint a nagyobb személyszállító gőzösök, minő például a *Deutschland*, *Normania*, *Augusta Viktoria*, naponta átlag nem kevesebb, mint 100—300 tonna szénét fogyasztanak el. Ilyen fogyasztás mellett egy new-yorki utazás alatt a nagyobb gőzösök mintegy *kétzer tonna* szénét használnak el felhasználásra. Hogy fogalmunk legyen erről a nagy szénmennyiségről, megemlítjük, hogy annak a hajóhoz való szállítására négy vonatra van szükség, amelyek közül mindyegik 50 kocsiból áll. Egy ilyen gőzösen a kazánok és gépek gondozására 25 gépész és 120—140 tüzelő van.

† **Yankee-önerzet.** A Washington-jubiläum alkalmából elevenítik fel ezt az apróságot: Egy amerikai iskolában a tanító kérdezi:
— Ki az első ember?
— Washington — feleli az egyik tanuló.
— Csaiódo! Baeskañ! Ádám.
— Ó, kérem, a kütüldöket nem számítom — vágta ki erre büszkén a kis yankee.

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

Az Országos Iparegyesület összes szakosztályai szombaton délután lovag Falk Zsigmond elnöklete alatt írt tartottak amelyen dr. Parkas Ferenc min. segédtitkár olvastat fel az ipari balesetstatisztikáról. Bevezetéstül a előlvasó a munkáskérdések gazdasági életünkben való szerepét, annak befolyását munkásaink alakulására fejtegette. Majd ismertetvén a vizsgálatok a balesetbiztosítás dolgában tett lépéseket, az előkészítő munkálatok egyik fontos részletét, a balesetstatisztikát tárgyalta. Végül az ismertetett anyagból levonva a következtetéseket, két eszközt jelölt meg, amelyek alkalmasak arra hogy a baleseteket minden lehető módon csökkentésük és elviseletből tegyék azok következményeit. Az egyik az ipari ellátás, a másik a balesetbiztosítás. A nagyérdemű előadást a jelen voltak élénk tömegesül fogadták, majd az előnk. köszönetet mondván az előadónak, az ülést bezárta.

A Magyar általános takarékpénztár részvénytársaság dr. Jókai Mór alelnök elnöklete alatt tegnap tartotta ezidei közgyűlést. Az évi jelentés utal a már régebbi idő óta tapasztalható üzletviszonyokra és különösen kiemeli a pénzügyi változatlan mostoha helyzetét, mely a kamatjövendelmek természetesen a kedvezőtlenül befolyásolta. A kamatjövendelmek csökkentésének ellensúlyozására az igazgatóság az intézet hatáskörének keretén belül az egyes üzletágak fokozottabb fejlesztésére törekedett és ez egyike teljes sikerrel is járt, amennyiben a tavalyinál jóval nagyobb nyereséget bocsátat a közgyűlés rendelkezésére. A forgalom az üzletágak mindyegikében tetemesen emelkedett. Leszámoltunk az elmúlt évben 59.534.557 korona összegű váltót (a tavalyi 47.705.724 koronával szemben), a betétek 10.450.319 koronára emelkedtek (tavaly 9.840.029 korona), míg értékpapirokra aolt előlegekben 3.866.278 korona (tavaly 3.376.267 korona) helyezték el. A hitelügyelet, melynek fejlesztésére a hitelkeresők szigorú megbízásával — kiváló gondot fordítottak, vesztésig nem érte és így tagjaink utánfizetést teljesíteniük nem kellett. Az összes üzletágak 970.524.584 korona összforgalma (tavaly 649.085.230 korona) és a pénztár 294.419.586 korona (tavaly 210.168.082 korona) forgalma mellett, a mérleg 384.433 korona 02 fillér tiszta nyereséget mutat ki, (a tavalyi 305.540 korona 79 fillérrel szemben), melynek hovatartozást illetőleg a közgyűlés elhatározta, hogy az alapszabályszerű javadalmások levonása után fennmaradó 334.120 korona 30 fillérből a tartalékalapnak 500.000 koronára leendő kiegészítésére, az alapszabályszerű 17.891 korona 40 filléren kívül még 2.623 korona 63 fillér, tehát összesen 46.926 korona 08 fillér fordították, az intézeti ház értékéből 40.000 korona iratassék le, a 8000 drb forgalomból levő részvények szelvénye 30 koronával (6%) és az alapítói részjegyek szelvénye 3 korona 60 fillérről váltással meg március 2-ától kezdve, míg a maradék 26.091 korona 67 fillér új számlára vezetessék el. Miniat a közgyűlés Hirsch István részvényes indítványára az igazgatóságnak az intézet érdekében kifejtett lankadatlan és a kedvezően viszonyok között is kiválóan eredményes munkásságáért, ugyisintén a tisztikarnak buzgó fáradozásáért egyhangúlag köszönetét nyilvánította. Baró István, Bartoly János, Behr Keresztély János, Biehn János, Dilmont Frigyes, Franki Mór, Geissler Arthur, Hirschen

István, Hudetz János, ifjabb Kammer Ernő, Kaufmann Bertalan, dr. Kozma Antal, Kugler Ferenc Jakab, Madary Gábor, Rausch Ferenc, Rausch Károly, Kungelson Ferenc, Seligmann Imre, Wollák Soma és Wörner Jakab urakat az intézet választmányi tagjainak megválasztotta.

Borsolások. A 100 millió koronás fővárosi közlő XIII. sorozása ma délelőtt ment végbe a közlő városi tanácstermében dr. Matuksa Alajos alpolgármester elnöklete és Salányi Ferenc számtanácsos vezetés alatt Kisorsoltattak a következő kötvények: 86 db. 2000 koronás kötvény és pedig: 14445 18830 12698 7552 16488 14815 5961 2448 3790 9061 7930 6087 6210 13207 13915 2.32 6453 12996 19290 5556 1053 15950 10719 11648 11999 5506 181 7529 9861 6761 16739 9824 17850 7920 10408 2920 15304 3702 1363 2858 16756 10306 142 19535 3725 8501 6894 11683 767 3955 10455 2371 14564 9154 2633 17951 11265 4729 8198 8831 3 31 15416 11037 2559 18668 15410 9143 18270 14539 8379 10065 8194 1109 6167 1234 11196 14611 14911 10993 18542 11794 16589 19016 12436 8093 és 16794. 40 darab 1000 koronás huzatot továbbá ki és pedig: 7167 6038 5722 4043 6857 1981 249 1761 406 8905 9506 7472 6095 1998 2292 40311 5320 4589 8704 5944 1307 8217 1579 9887 3867 6484 1811 8788 2710 8815 5414 100 7484 567 3055 807 8895 8614 8955 és 841. Kisorsoltattak ezenkívül 102 darab 2000 koronás kötvény és pedig: 24235 13407 488 4087 19127 71 4089 23831 19198 23242 50642 8288 8250 1956 21252 18989 2569 10172 9442 4391 17246 17246 13874 24954 13858 47 8379 22709 5144 23073 4887 11143 16142 6890 10057 8003 2843 10665 15394 28871 4141 18015 9655 21445 24337 16060 14300 7903 11510 9649 1260 175117652 18592 1806 20587 21858 21216 11964 18593 7993 1595 7356 10151 23666 14480 16641 19492 13874 15427 3039 7092 16499 8009 1021 3656 17862 6369 11644 1249 10712 17080 7731 15639 22540 24534 2855 7794 3385 12093 11386 23122 7632 21638 10191 10097 11743 11310 19538 20923 13899 és 17693. Továbbá 21 darab 5000 koronás kötvény és pedig: 4325 2715 2663 1108 4283 1821 2859 4289 559 1579 759 2971 2456 122. 42 2 3525 246 248 1873 4122 és 710. Végül kisorsoltattak 4 darab 10000 koronás kötvény és pedig: 405 839 236 és 229. szám.

A *Vasúti sorsjegyek XXXVI-k* huzása ma délután 4 órakor a katolikus kongrua bizottság hold-ucai helyiségében tartott. Ez alkalommal kibúzták a következő 20 sorszámszámot, tehát összesen 2000 nyereszámot, melyeket egyenként 13 koronával váltanak be, és pedig a következők: 303 343 554 1274 2562 2664 2918 2839 8219 8716 3960 4228 4676 5748 6299 6455 6786 6904 7737 és 7910. A nyereszámhuzásban nyertek: a főnyereményt 30000 koronával sor. sz. 615 nyert sz. 70. — 2000 koronát nyert: 2208-2. — 1000—1000 koronát nyertek 234—10 7215—51 és 7395—5. — 200—200 koronát nyertek: 4952—72 6049—53 4703—84 7310—76 2471—04 6908—1 1873 —72 6120—39 7259—70 1654—37 66 3—17 1990—30 3203—25 7823—84 és 7150—12. Kibúztak azonkívül 25 sorsjegyet 100 koroná nyereszámnyel és 64 darabot 50 koroná nyereszámnyel.

A **Dunagőzhajósi Társaság** közli, hogy az *Orsovó-Turn-Severin-Galac* közt németek háromszor közlekedő postahajók a t. évben a következőleg kezdik meg járataikat: Első menet *Orsovórt Galacra* március 2-ikán délután 4 órakor. Első menet *Galacról Orsovóra* március 5-ikén délután 5 órakor. A hajók *Orsovórt Galacra* minden hétfőn, esütörökön és

REGÉNY

AZ ÚJ MAGDOLNA

— REGÉNY —

Írta: WILKIE COLLINS

(29)

Tizedik fejezet.

Mercy lelkiismereti furdalásai.

Horace, egyelőre eléggé átmelegedve, elment a kandallótól és lady Janettel egyedül találta magát.

Láthatom Gracet? — kérde.

— Oly hangon kérdezte ezt, mintha Gracet kizárólag magának tekintené, ami lady Janet-t kellemetlenül érinté. Most először hasonlította össze Horacét Juliannal és Horace jelentékenyen vesztett szemében. Horace gazdag volt, előkelő, régi család sarja és feddhetetlen jellemű. De Juliannak viszont nagy esze és nemes szíve volt, kettejük közül ő volt az igazi férfi.

— Senkisémet mehet hozzá, — válaszolt lady Janet, — ön sem.

Eles hangon, a guny bizonyos nemével mondotta ezt. De Horace a modern ifjúságnak, a természetlő egészséggel megáldott és független vagyonnal felruházott ifjúságnak volt a képviselője, amely sohasem szokta zokon venni a gunyolást. Kijelentette, de az illendőség tokelyével, hogy a lady válasza nem egészen elégti ki.

— Agyban fekvő beteg miss Roseberry? — cérdé.

— Nem, font van, de nem hagyja el szobáját, már kétszer kérettem, hogy jöjjön le, de mind a kétszer hiába. Azt hiszem, amit tőlem megtagad, azt önnek sem fogja megtenni.

Lady Janet bizonyára még több kifogást hozott volna elő, de a harmadik mondatnál a

könyvtárszoba félig nyitott ajtaján át valami nesz ütötte meg és nem fejezhette be mondanivalóját. Horace is hallotta a zajt. Amikor az a szőnyegen mind közelebb ért, felismerték egy helyesruhás subogását.

Minden angolnak ellenállhatatlan hajlandósága van valamely közleg, de pontosan meg nem határozható eseménynél a fogadás. Epp úgy szokása ily alkalomnál fogadni, mint amikor az ember, ha egy madár repül a feje fölött, puska biányában botját, vagy esernyőjét emeli föl, mintha le akarná felfantani.

— Fogadjunk, lady Janet, hogy Grace jön? — kiáltá Horace.

A lady visszautasította az ajánlatot és maga is a könyvtárszoba felé figyelt. A subogás egy pillanatra elhallgatott, aztán az ajtó halkán felnyílt és az al-Grace Roseberry belépett.

Horace előbeszített és beszélni akart, de hirtelen megállt, ajkán megakadt a szó, annyira meglepte a változás, amely menyasszonyán végbement, amióta utóljára látta. Alakja szinte meghajlott a bánattól, mintha kisebb és sóványabb lett volna.

Járása még lassabb lett és még kevesebbet beszélt, még halkabban, mint máskor. Aki őt az idegen nővel való végzetes találkozás előtt még nem látta, nem gondolhatott mást, mint hogy egy egykori szépség árnyéka van előtte. Es mégis megőrizte korábbi bájos kedvességét, fejének nemes tartását, a szóp, kifejezőteljes szemeket, az arc gyöngéd vonásait, mozdulatainak természetes báját, szóval azt a hervadhatlan szépséget, amely semmiféle szenvedés el nem pusztít, amelyen nyomtalanul tűnnek el az évek is.

Lady Janet hozzálépett és szívélyes barátsággal megragadta mind a két kezét.

— Isten hozta először kezében, kedves gyermekem. Ugy-e, az én kedvemért jött le?

Mercy némán bólintott fejevel. Lady Janet folytatólag Horacera mutatva: lme van itt valaki, aki már nagyon vágyódott az ön látása után, Grace.

A leány fel sem tekintett. Szemeit egy kis kézimunkakosáron jártatta, amely karján függött és amelyben különböző színes pamut volt.

Horace karonfogta a leányt és a kerethez vezette. Mercy összereszt, amikor leült, és széttekintett a szobában. Attól a naptól fogva, amikor szemtől szembe állt a halottak hitt nével, nem tette be ide lábát.

— Miért ide jött, édes szívem, — kérde lady Janet. — A lakoszobám melegebb van, ott kellemesebb lett volna önre nézve.

— Egy kocsi láttam a ház előtt és félttem, hogy vendég van ott.

E szavaknál belépett a szolgáló és már is jelentette néhány ismerős érkezését. Lady Janet unottan felsóhajtott.

— Mennem kell, de gondom lesz rá, hogy minél előbb megszabaduljak tőle, — mondá, beletörődve az ellenállhatatlansba. — Mit fog addig csinálni, Grace.

— Itt maradok, ha nincs ellenvetése.

— Addig majd én társalgok önrel, — tette hozzá Horace.

Lady Janet habozott egy pillanatig. Megígérte öcsésének, hogy ebben a palotában találkoznai fog vele, ha visszatér, csak vele egyedül. Vajjon le tudja-e majd addig rázni magát a látogatót, hogy Gracet a lakoszobában helyezhesse el? Juliannak körülbelül tíz percig kellett mennie a kapus lakásáig, akit a szükséges utasításokkal akart előltni. Így tehát elég ideje volt. Mercynek barátságosan intve ként a szobából, egyedül hagyva őt jegyesével.

Horace leült a kerethez. Amennyire jelleme megengedte, hogy odaadott legyen valaki iránt, úgy Mercy iránt az volt. Tehát így szólt:

— Nagyon fáj látnom, hogy ön mennyit szenvedett. — Azzal őszinte aggodalommal a leány arcába nézett. — Próbálja meg és fejeitse el az egész esetet, — folytatta:

— Azt ugys megteszem. Sokat gondol ön reá.

The english clothing company

Invincible

(Elérhetetlen)

egy különleges és legújabb felöltő, amely azáltal válik csetzerűvé, hogy kívülről lehet az alsó zsebébe nyulni.

Az invincible felöltő

csakis nálunk kapható minden szín és kivitelben 10., 12., 14 forinttól feljebb a legfinomabb kivitelig. Mérték után készítenek felöltőt vagy öltönit már 25 forinttól kezdve, kész öltönit 10 Ft-tól feljebb.

KOCH Testvérek

szabók IV., Károly-körút 26. földszint, I. és II. em.

Szabott árak!

„Invincible“

Zongoraterem és gyár előismeret föltöte szolíd.

Dehmal Károly
BUDAPEST,
IV., Károly-körút 20.

Csakis szolíd külföldi gyártmányú zongorák, pianók és harmonikumok, angol szerkesztésűek, Ehrbar Frigyes és Schweigler f. o. cs. és kir. udvari és kamarai szállított raktára. Javítások és hangolások. Lelkiismeretes szakaszról kivétel.

10 évi jótállás. Legelősebb kölcsönj

Ezen specialista legjobban ajánlható szerfelett gazdag tapasztalat alapján, melyeket a kórház húgyszervi és bujakóros osztályán való működése alatt számos éven át szerzett.

Dr. FABINYI

specialista nemi bajokban emeritált kórházi orvos

gyökeresen és rövid idő alatt gyógyít a rendszeres foglalkozás megzavarása nélkül mindennemű

titkos betegséget

(hugycsőfolyást, sebeket, syphilit és önfertőzésből támadt idegbajokat).

Megleppő az eredmény **FÉRFIUI GYENGESEGNEL (IMPOTENTIA)** még öregebb egyéneknek is.

Biztos siker folytatás a honorárium utólag is fizethető.

Levelekre díjazással válasz; kívánára gyógyszerok Rendelés délelőtt 9-3-ig, este 6-8-ig.

Budapesten, Erzsébet-körút 12. sz.

Élelmelet; bejírát a lépszél. Külön várótermek

Az ATHENAEUM részv. társulat kiadásában megjelent:

GYAKORLATI SZAKÁCSKÖNYV.

Irta gr. Festetich Andorné. Ára 2 kor.

KÉPES PESTI SZAKÁCSKÖNYV.

Irta St. Hilaire Jozefa. XXIX. kiadás. Gondosan átdolgozta és bővítette Wiesner Emil konyhafőnök, az orsz. nőképző-egyesület főiskolájának tanára. Ára kötve 4 kor. Ugyanaz német nyelven is kapható 4 koronáért.

VALÓDI SZEGEDI SZAKÁCSKÖNYV.

1000-nél több ételkészítési utasítással. Irta Rézi néni. Ára kötve 4 kor.

LEGJABB!

A Háztartási Könyvtár.

Eddig megjelent 60 filléres kötetek: 1. Vegyes sütemények. (198 sütemény-recepttel. 2. Különböző italok. (197 meleg ital, szörp, likőr leírásával) 3. Gyümölcsbefőzés. (175 gyümölcsbefőzési recepttel.) Szerkesztéi Kürthy Emilné. Egy-egy kötet ára 60 fillér.

KAPHATÓ AZ „ATHENAEUM” R-TÁRS. KÖNYVKIADÓHIVATALBAN, VII. KERESZT-ÚT 54. SZ. ÉS MINDEN KÖNYVKERESKEDÉSBEN.

Tízmentes pénzszekrényeket, kassettákat, villamos vészjelző pénzszekrényeket, pánélzsekényeket és másolóprezőket legjobban kivitelben és legelősebben szállít

HESKY TESTVÉREK cs. és kir. szabad. hazai pénzszekrénygyára Budapest. VI. Szabolcs-u. 4. Erdély részére főraktár: **REMENYIK VIKTOR** vas-nagykereskedés Kolozsvár.

En foltozni

most már csak a sokszorosan kitűntetett s a legtöbb helységeikben bevezetett valamint a legtöbb ügyvezetői ajánlott Aut. foltozó- és szövőgéppel

„RAPID” foltozók, mert ezzel a készülékkel csak érikesen járhat a háztartásban előforduló bármely foltoló munkát hársonnyakkon, vászonnemű stb. legyen az akár nagyon, akár kevésbé illó. **nemcsak gyorsan hanem csodás szép egyenetlenül mintegy újra szőve elkészítenek.** Minden lakosságernek közzes ezzel az egészen újfű készülőkével (nem varrógép rész) azonnal hibátlanul dolgozni. **Egy készület ára csak 4 korona.**

A pénz előleges befutódése esetén bérmentve 4 kor. 40 fillér utárvételt 4 kor. 70 fillér. Székiúti J. SCHÜLLER, Wien, II., Kurzbaugasse Nr. 4.

Most jelent meg!

Dóczi Lajos Munkái

első végleges kiadásának ötödik és hatodik kötete.

V. kötet:

Beszédek és Vázlatok II.

Ára füzve 4 korona, pompás díszkötésben 7 korona.

VI. kötet:

Schiller Költeményei.

Ára füzve 6 korona, pompás díszkötésben 9 korona.

Az első végleges kiadás 10 kötet. Ára díszkötésben 75 kor.

Az egyes kötetek külön is kaphatók.

I. Goethe—Faust füzve 6.— kor. kötve 9.— kor.
II. Csók > 4.— > 7.—
III. Széchy Mária > 4.50 > 7.50
IV. Beszédek és vázlatok I. > 4.— > 7.—
V. Beszédek és vázlatok II. > 4.— > 7.—
VI. Schiller költeményei > 6.— > 9.—

Előkészületben Utolsó szerelem. e Vegyes párok. e Vera grófnő. e lévő kötetek: Költemények.

A tíz kötet részletfizetésre, valamint az egyes kötetek külön-külön is megrendelhetők a kiadó cégégnél:

LAMPEL RÓBERT (Wodianer F. és Fiai)

cs. és kir. udvari könyvkereskedésben

Budapest, VI., Andrassy-ut 21. szám.

MAGYAR JELZÁLOG-HITELBANK.

Hirdetmény.

A Magyar Jelzálog-Hitelbank t. c. részvényesoi az 1903. március hó 10-ik napján déli 12 órakor a bank helyiségeiben (V. Nádor-utca 7. sz.) tartandó

XXXIV-ik rendes közgyűlésre

ezennel tisztelettel meghívának.

Napirend:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése az 1902. üzletéről.
2. Az 1902. évi mérleg megállapítása és a felmentvény megadása.
3. Határozatokról a tiszta nyereség hovatartására íránt.
4. Az alapszabályok 11. és 13. §-ainak módosítása. (A záloglevelek és községi kötelezők biztosító alapjaira vonatkozó alapszabályszerű határozmányok szövegrövidítése az 1876. XXXVI. és 1897. XXXII. teikkek értelmében)

A részvények letéphetők:

Budapestben: a bank főpénztáránál (V., Nádor-utca 7. sz.) és a Magyar Leszámlító-és Pénzváltóbanknál;
Pécsben: az „Union-Bank”-nál;
Párisban: a „Société Générale pour favoriser le développement du Commerce et de l'Industrie en France” című banknál.

Az igazgatóság.

Alapszabályok kivonata.

23. §. 20 részvény tulajdonja 1 szavazatra jogosít.
24. §. Részvények, kik szavazójogukkal élni akarnak, kötelesek a közgyűlés összehívása előtt legelőbb 8 nappal részvényeiket törvény mellett letéteményezni, a letéteményezés a bank pénztáránál, vagy más, a hírlapokban kijelölt helyeken összehívandó.
25. §. A szavazójog személyesen, vagy meghatalmazott által gyakorolható. Meghatalmazás csak részvényesnek adható. Testületet, intézetet és kereskedelmi céget, továbbá nők és kiskorúak a közzgűlésen törvényes képviselőjük által vehetnek részt, ha azok különben részvényesek nem volnának is. Azoknak, kik szavazójogukat igazolták, a részvények és az utánuk járó szavazatok számának megjelölésével ellátott igazolójegyek adának ki. A részvények a részvényes által sajátkezűleg aláírandó jegyzébe, számszerű sorrendben és pedig a Magyar Jelzálog-Hitelbanknál egy, minden egyéb letéthelyen két példányon bejegyzendők. A letéve a letéti részvényekről törvényi nyer és a részvények annak idején a közgyűlés megtartása után, csakis ezen törvényi visszaadása mellett fognak neki kifizőltatni.
- Az 1902. évi mérleg és jelentés 1903. március hó 8-tól kezdve a t. c. részvényesek rendelkezésére áll.

(Ütvenyomás nem díjazatik.)

Titkos betegségek

gyógyítására legjobban ajánlható 26 éven át szerzett kórházi és magánorvosi tapasztalatai alapján

Dr. Kajdacsy

v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos

Biztos sikerrel rövid idő alatt gyógyít; hugycsőfolyást, hólyagbajt, sebeket, syphilit, bőrbajokat, elgyengült férfit, idősebbeknél is electro Massage vagy Psychopropn által. Önfertőzést és annak utóbajait; ideg- és hátergenezbajt és minden női bajokat.

— Rendel: 9 órától 4-ig és este 7-8-ig. —

Budapesten, Kigyo-utca 5.

Clotild-palota (I. emelet).

Átjáró ház. — Lift használat.

Levelekre válaszol, gyógyszerokról gondoskodik.

Levél útján is biztos gyógyszeriker.

Egyedül valódi angol Balzsam Thierry A. gyógyszerésztől

Közegésségügyileg megvizsgálva és jóváhagyva.

Az úvegek felszerelése a kereskedelmi törvények védjegyoltalma alatt áll. Ezen balzsam belsőleg és külsőleg használható. — 1. A tüdők és mellnek összes betegségeinél elérhetetlen gyógyszernek bizonyult, megszünteti a katarhust és köpetkivárást, a fájdalmas köhögések elejét veszi, sőt még megakadályozza is a gyógyt. 2. Kétféle hatásával van törökgyaladásnál, rekedtségnél és a torok összes betegségeinél. 3. Alaposan kiirtja a hideglégszt. 4. Megleppő gyorsan gyógyít gyomorgyorsókat, kökikát és szarkatásokat. 5. Jótékony használható és vértisztító tisztítja a veséket, megszünteti a hypochondriát és melaneholit és előmozdítja az étvágyat és emésztést. 6. Kétféle hatás van fogfájásnál, lyukas fogknál, szájpainál, továbbá minden fog- és szájbetegségéknél és megszünteti a felfőgőst, valamint a száji- és gyomor rossz szagát. 7. Különböző esodású gyógyszer minden sebro, ugmint hőpörpörés, sipoly, szemölcs, égési seb, fagyott testrés. rüh, korsz és kütések, megszünteti továbbá a fűfájást, zugást, szarkatát, köszvényi fűfájást stb. Tessek mindig vigyázzni a zöld apca-védőjegyre, mint fent látható! Hamisításoktól legelőbb óvcsia minden postaküldésére 12 kiczi vagy 6 dupla úveget 4 koronáért hozhatni. Bosznia és Hercegovinába 4 ktr. 60 fillér. Kevesebb nem küldetik. Székiúds ósak az összes létező utálványozása vagy leltésése mellett.

Thierry A. gyogysz. balzsama és centifoliakenőse.

E két gyógyszerjében foitumminustian szer, sohasem romlik el, ellenben minél régebb lesz, annál értékesebb és hatékonyabb, és nem a meleg, sem pedig a hideg nem árt nekik, így tehát az év bármely szakában használható. Majdemon mindig van hatékony és szolíd. legelőbb az orvos megelégedésig, természetesen nem szabad hamisításokat vagy előző sokszorosan ajánlt hamisított, de hatástalan szarkat használni, melyekért csak legelőbb a pénz dobok ki, hanem maradjunk csak e mellett a két régi elismert, jó, oleo, megbízható, amollet teljesen kristály, világított szemek, melyeknek minden részletét tudhatónak kellene lenni. A hol a fent ismertetett védőjegyekkel valóban kaphatni nem lehet, tessék egyenesen rendelni és elszerezni!

Thierry (Adolf) Limited Orangyal-gyógyszertára. Pragrada Rohitsch-Sauerbrunn w. B.

Közp. raktár Budapestben: Török J. gyógyszerész és dr. Egger Leo és Jozsef, Váci-körút 17. Zárkötésben: Mittelebsh J. gyógyszerész és Bócsán Brady C. gyógyszerésznél.

